

LÉON COURTINAT

χ

HISTORIO DE ESPERANTO

(Movado kaj Literaturo)

(1887-1960)

MENHOF

ВГБИЛ заказ № 6920 87г.

КОЛ-ВО экз. _____

ВЫНОС разрешен

ĈAPITRO IX

PRI LA REFORMOJ EN ESPERANTO

En 1906 Dr^o Emile Javal eldonis broŝuron « Pri reformoj en E. » enhavanta ĉiujn artikolojn de Z. pri tiu demando en la gazeto Esperantisto. Tiu represo estis farita kontraŭ la volo de Z. sed tamen ĝi prezentas tre gravan intereson por la historiistoj kaj filologoj, tial ni devas studi ĝin en ĝia kompleta teksto.

Ŭnua artikolo Januaro 1894

Kiel mi promesis en la n° 12 de Esperantisto 1893, mi nun komencas sisteman analizon de nia tuta lingvo. Peco post peco komencante de la alfabeto kaj finanta per la lasta vorto de la meza vortaro, mi preparolos la tutan lingvon, kaj pri ĉiu peco mi montros, kian formon mi donus al ĝi, se mi komencus la kreadon de la lingvo nun, havante post mi 6 1/2 jarojn da praktika laborado kaj elprovado kaj elaudinte jam tiom multege da opinioj kaj konsiloj, ricevita de plej diversaj personoj, gazetoj kaj societoj el la plej diversaj landoj de la mondo. Kiam mia tuta analiza laboro estos finita kaj niaj legantoj havos antaŭ si plenan pentraĵon de la nova perfektigita dialekto, tiam mi turnos min al la Ligo Esperantista kaj proponos, al ĝi decidi per voĉdonado la sekvantajn demandojn.

1. Ĉu ni devas restigi senŝanĝe la malnovan (ĝisnunan) formon de nia lingvo ?

2. Ĉu ni devas akcepti la novan formon kiun mi estos prezentita al la Ligo en ĝia tuta plenece ?

3. Ĉu ni devas fari aliajn reformojn en la lingvo ?

Se la Ligo elektos la unuan decidon, tiam ni tute ĉesos paroladi pri reformoj ĝis la tempo, kiam la Ligo iam eble decidos, alie. Se la Ligo elektos la trian decidon, tiam ni daŭrigos presadi ankoraŭ aliajn reformajn projektojn de ni kaj de aliaj amikoj ĝis la Ligo trovos ke la demando de la reformoj estas elĉerpita (Kiu ne volas atendi kun siaj reformaj projektoj ĝis mia analiza laboro estos finita, tiu havas kompreneble la rajton prezenti siajn reformajn proponojn al la Ligo jam nun). Se la Ligo elektos la duan decidon tiam mi anoncos, ke la demando pri reformoj estas teorie finita kaj ni alpaŝos al la praktika elprovado.

En la praktiko (t.e. en la eble ankoraŭ eldonotaj verkoj, en la korespondado inter la Esperantistoj ktp) tiam, ĉiam ankoraŭ restos en sia plena forto la dialekto malnova, sed komencante de tiu tempo unu parto de nia gazeto (aŭ eble la tuta gazeto) estos jam presata en la dialekto nova, por doni al ĉiuj la eblon sufiĉe esplori ĉu la nova dialekto ne havas en la praktiko iajn maloportunajn

aŭ erarojn. Se en la tempo de tiu elprovado montriĝos iaj eraroj, ili estos forigitaj. Tiu ĉi tempo de elprovado daŭros laŭ la bezono, 3, 6 aŭ plimulte da monatoj kaj kiam neniam duboj jam restos, tiam ni anoncos, ke la fina formo de la lingvo E. estas jam decidita por ĉiam, kaj la lingvo restos de nun jam por ĉiam neŝanĝebla (en tiu senco, en kiu ĉiuj aliaj vivantaj lingvoj estas neŝanĝeblaj) kaj tiam komenciĝos la plena kaj solreganta praktika uzado de la nova dialekto. Sed antaŭ ol ni tion anoncos, ni kalkulos niajn fortojn por konvinkiĝi ĉu ni havas la eblon krei novan sisteman literaturon anstataŭ la forĵetota malnova; se montriĝos, ke ni la sufiĉan forton ne havas, tiam ni atendos ankoraŭ kun la praktika enkonduko de la nova dialekto, ĝis la fortoj troviĝos.

Niajn legantojn kaj entute la amikojn de nia ideo, mi petas ke, laŭ mezuro de presado de miaj artikoloj pri la reformoj en Esperanto, ili daŭrigu sendadi al mi siajn opiniojn kaj konsilojn. Ĉiujn ĝis nun ne esprimatajn kaj eble ankoraŭ venontajn bonajn konsilojn mi uzos el la fino (aŭ eble ankoraŭ en la daŭro) de mia serio da artikoloj en formo de aldonoj aŭ ŝanĝoj al mia proponata nova gramatiko vortaro de nia lingvo.

I. — LA ALFABETO

En la ĝisnuna alfabeto de nia lingvo la praktiko montris la sekvantajn maloportunaĵojn :

1. *Signoj superliteraj* : Tiu ĉi punkto kiu siatempe en la teorio ŝajnis tute sen-signifa, en la praktiko montris sin kiel tre grava barilo por la disvastigado de nia lingvo.

Dank'al tiuj ĉi signitaj leteroj, kiujn la presejoj ne posedas, la libera ĉialoka presado de libroj en aŭ pri nia lingvo kaj la publikado de nia lingvo per gazetoj fariĝis preskaŭ absolute neebla. Ni devas tiujn ĉi literojn forigi.

2. *Superfluaj sonoj* : Nia lingvo posedas kelkajn sonojn kiuj ne trovas sin el la plej gravaj Eŭropaj lingvoj (ekz. ĵ, ĝ, kc.).

Estas vero ke tiuj ĉi sonoj altigas la bonsonecon de nia lingvo kaj ke ellerni ilin ne estas malfacile; sed ĉar nian lingvon ĉiu ellernas per libro kaj ne per buŝa instruado kaj renkontante tuj sur la unua paŝo malfacilan kaj ne klare kompreneblan sonon, la plej granda parto da komencantoj perdas ĉian deziron lerni plu tial ankaŭ tiuj ĉi sonoj estas granda barilo por la disvastigado de nia lingvo kaj ni devas ilin forigi. Tiun ĉi oferon, ni povas kompreneble fari nur al la plej gravaj de la ekzistantaj lingvoj; ĉar se ni volus fari tiun oferon al ĉiuj lingvoj de l' mondo, tiam el la tuta alfabeto restus nur kelke da literoj. Inter tiuj ĉi literoj ekzistas tamen tiuj, kiujn ni kuraĝe povas restigi; ekz. la rusoj ne havas la sonon h, tamen la rusoj havas la sonon ĥ, kiu en nia alfabeto de nun ne ekzistas kaj kiu estas tre simila al h, ni sekve povas simple diri al la ruso (sen ia timo de konfuzo de literoj) ke li elparolu la h kiel sian

ĥ — la ruso estos kontenta kaj la grava litero h estas savita. Al la italoj la h ne estas fremda, kvankam ili en sia lingvo ĝin ne elparolas (1). Tiel same ekz. la sono c : kelkaj lingvoj ĝin ne havas, sed ili havas la literojn kaj sonojn t kaj s — ni sekve povas simple diri al tiuj ĉi popoloj, ke ili elparolu nian c'kiun ni skribados z'nun kiel sian ts.

3. Kelkaj literoj elvokas ĉe la komencantaj lernantoj de nia lingvo konstantan konfuzon dank'al tre forte enradikata kutimo, kiun ili alportus al aliaj lingvoj ; tiel ekz. la germanoj kaj kelkaj aliaj nacioj tre ofte miksas la sonojn kaj literojn s kaj z ĉar ili kutimis elparoli la s inter aŭ antaŭ vokaloj kiel z. Pro tiu ĉi sama kaŭzo multaj eĉ pli malnovaj esperantistoj ofte forgesas kaj skribas ekz. mesuro anstataŭ mezuro, naso anstataŭ nazo ktp. Nia fonetika skribado de z anstataŭ s faras ofte malbonan impreson sur la komencanton, kiu kutimis uzadi certajn vortojn en ĉiuj lingvoj ĉiam kun s. Forigi ĉiujn diritajn maloportunaĵojn ni povas nur per tio, ke ni tute forigos la sonon 'z'. Ni sekve skribados naso, mesuro ktp. Neniu elparolados ilin nazo, mezuro se li scios ke s ĉiam havas agalan akran elparoladon kaj ke la sono z tute ne ekzistas, sed se kelkaj popoloj en la komenco eĉ elparolos nazo, mezuro, tio ĉi ankaŭ ne malhelpos, ĉar pro ne ekzistado de la litero kaj sono z tio ĉi donos neniam konfuzon aŭ malkompreniĝon.

4. Se ni pro la supre donitaj motivoj eljetos kelkajn literojn el nia alfabeto tio ĉi tamen tute ne malhelpos al ni : por la lingvo E. tiuj ĉi literoj estos tute nebezonaĵoj, ĉar la vortoj de nia lingvo neniam havos en si la respondajn sonojn ; bezoni tiajn literojn ni povos nur tiam, kiam ni volos fonetike esprimi nomojn aŭ vortojn de aliaj lingvoj ; sed por tiuj okazoj (kiujn antaŭvidi kaj antaŭzorgi ne povas eĉ la plej riĉa alfabeto) ni havos literojn provizajn kiujn neniu esperantisto bezonos lerni, sed kiujn li serĉos en la plena gramatiko nur tiam, kiam li iam bezonos ilin uzi.

Apogante min sur ĉio supre dirita mi proponas por la estontece la sekvantan alfabeton.

Aa Bb Cc Dd Ee Ff Gg Hh Ii ^{Jj} Kk Ll Mm Nn Oo Pp Rr Ss Tt Uu Vv Zz ĉiuj tiuj ĉi literoj estas same elparolataj kiel ĝis nun ; nur la litero c estas elparolata kiel la ĝisnuna ŝ kaj z kiel la ĝisnuna e. La kaŭzo, kial mi proponas ŝanĝi en la montrita maniero ~~la~~ elparoladon de c kaj z estas : por eviti konfuzon kaj malbonsonecon, kiun donus la ĝisnuna elparolado de tiuj ĉi literoj dank'al la kutima neregula uzado de tiuj ĉi literoj en diversaj lingvoj. Pli klare la legantoj tion ĉi komprenos tiam, kiam ili vidos en la praktikaj provoj la manieron de uzado de tiuj ĉi literoj. Al la legantoj kiuj

(1) Mi havis kelkajn fojojn la intencan eljeti ambaŭ literojn h, ĥ sed per la ĝis nun faritaj provoj tio ĉi montriĝis iom neoportuna, mi tamen daŭrigos ankoraŭ la provojn en tiu ĉi direkto kaj povas esti, ke mi sisteme proponos ankaŭ la eljeton de la h.

6
36954
JG
UZ

havas la kutimon tro rapide juĝi kaj kondamni ĉian objekton, mi turnas la atenton, ke la supre proponita alfabeto estas frukto de diversaj provoj kaj ke ĉio, kiun mi nun diras estas ankoraŭ ne faroj sed nur proponoj; ili sekve ne rapidu kun kondamnoj kaj maldelikataj postuloj ĝis la objekto iom estos al ili klara per la postaj praktikaj provoj; sed ĉiuj konsilojn min tre volonte kaj danke akceptos kaj mi petas la amikojn sendi al mi siajn opiniojn pri la proponita alfabeto.

En la sekvanta numero mi preparolos la tutan gramatikon.

II. — GRAMATIKO

(dua artikolo Februaro 1894)

1. La artikolo La mi proponas tute forigi. Kvankam per si mem ĝi estas tre oportuna, sed al kelkaj nacioj ĝi prezentas tuj en la komenco de la lernado tian malfacilaĵon, ke ili perdas la deziron okupi sin je nia lingvo. Ke lingvoj povas tute bone ekzisti sen artikolo, tion ĉi montras al ni la lingvoj slavaj, latina kaj aliaj. En la okazoj kiam ni volas necese esprimi, ke ni parolas pri objekto difinita aŭ nedifinita ni povas uzi, anstataŭ la artikolo difinita la vorton tiu (en la reformita formo, kiun ĝi havos) kaj anstataŭ la artikolo nedifinita la vorton unu.

2. En la substantivoj mi proponas la sekvantajn ŝanĝojn :

a) Forigi la akuzativon, kiu de unu flanko prezentas grandan malfacilaĵon al multaj personoj kaj de la dua flanko kontraŭ parolas al la komuna spirito de nia lingvo, kiu havas deklinacion nur per prepozicioj. Ke lingvo povas ekzisti tre bone sen akuzativo, tion ni vidas en diversaj civilizitaj lingvoj kiuj havas akuzativon aŭ nur en certaj kategorioj da vortoj aŭ tute ĝin ne havas. Sekve la akuzativo estu egala al la nominativo. Por eviti malkompreniĝon kaj konfuzon inter la nominativo kaj la akuzativo, ni povas konsili (ne devigi) al la komencantoj ke ili metu la nominativon ĉiam antaŭ la verbo kaj la akuzativon post la verbo; sed fari el tio ĉi ian regulon kaj malliberigi la ordon de la vortoj en la frazo ni tute ne bezonas, ĉar la logika sento kaj kelka kutimo facile donos el ĉiu la eblon eviti malkompreniĝojn. Eraro en la uzado de la akuzativo apartenas al la plej oftaj, kiujn la komencantaj Esperantistoj (kaj ofte la Esperantistoj malnovaj) faras kaj la forigo de la akuzativo prezentos grandan faciligon por la lingvo.

b) La multnombro mi proponas formi per la finiĝo i (ĉar la litero j ne plu ekzistas en la alfabeto) tia finiĝo ekzistas en diversaj lingvoj (ekz. latina, itala, slavaj) ne estas sekve arbitra (kiel kelkaj personoj erare pensis pri la j) kaj ĝi estas multe pli konforma al la mola spirito de nia lingvo ol la s kiuj diversaj personoj proponis. Ofte ripetata s donus per si mem tro akran sonadon al nia lingvo tiom pli nun kiam kun forigo

de la sono z la nombro de la vortoj kun s pligrandiĝos ; pro tiu ĉi sama kaŭzo mi proponas ankaŭ la forigon de la s en la formoj de la verbo kiel oni vidas malsupre. Sekve anstataŭ patroj ni diros patri kaj la regulo estos; substantivoj en ununombro finiĝas per o en multenombro per i.

3. En la adjektivoj mi proponas la sekvantajn ŝanĝojn :

a) Deklinacion ili ne havas ĉar ĝi estas superflua balasto, kaj sufiĉas se la deklinacio, ekzistas ĉe la substantivoj.

b) La adjektivoj kaj adverboj havas finiĝon egalan e, ĉar ĉar la diferencigado inter adjektivoj kaj adverboj estas por kelkaj popoloj tre malfacila. Sed ĉar la egaleco de adverboj kaj adjektivoj povus ofte doni malkompreniĝon (ekz. 'patro bone kantas' povus signifi 'bona patro kantas' kaj 'bone patro kantas') tial ni devas turni la atenton de la komencantoj, ke ili evitadu tiajn malkompreniĝojn per klara ligado de la vorto difinanta kun la vorto difinita kaj ne kun alia vorto (ekz. bone patro kantas = bona patro, patro kantas bone = bone kantas) Sekve ankaŭ tie ĉi, kiel ĉe la akuzativo, ni bezonas nur doni konsilon anstataŭ krei devigan regulon, kiu senbezone mal-liberigus la ordon de l' vortoj en la frazo.

c) Anstataŭ 'pli' ĉe la gradoj de komparado ni uzos 'plu' ĉar la finiĝo i signifos substantivon multenombbran. Kaj anstataŭ 'plej' ni uzos 'maksu' (prenita el maxime).

4. En la nombrovortoj mi proponas la sekvantajn ŝanĝojn :

a) Anstataŭ unu ni uzos un (pli mallonge, unu ekzistis por, ke ni povu formi unuj, sed kiam la multenombro havas i ni povos diri un-uni ; anstataŭ naŭ ni uzu novu (ĉar ŭ ne ekzistas).

b) La nombroj ordaj dank'al ŝanĝo de la finiĝo adjektiva havas ankaŭ la finiĝon e. La sufikson 'op' mi proponas forigi kiel superfluan (anstataŭ duope ni povas diri en du aŭ simple du).

5. Por la pronomoj, kiuj ĝis nun havis ne regulan finiĝon de verbo la plej logikaj kaj regulaj formoj estus la sekvantaj : mo, to, lo, lino, so, mi ti li lini si, sed praktikaj provoj montris al mi ke tiuj ĉi formoj estus neoportunaj kaj estus malfacile alkutimiĝi ekz. ke 'ti' signifas 'kelkajn personojn' ke 'le' signifas 'lia' ktp. Tial mi proponos :

a) Pronomoj personaj mu = mi (u signifas nun nenian gramatikan finiĝon) tu = vi, ci ; lu = li kaj ĝi, elu = ŝi, su = si, nu = ni, vu = vi, loru = ili, por ambaŭ seksoj).

b) La vortoj 'ĝi' kaj 'oni' kiel $\ddagger$ oni vidas el la supra tabelo mi proponas tute forigi, ĉar ili al multaj personoj prezentas

malfacilaĵon. Tiel same kiel en la substantivoj, laŭ la forte enradikita kutimo de ĉiuj popoloj (kvankam kontraŭ la logiko) ni diras ke 'ino' signifas speciale virinan sekson, kaj o signifas aŭ viron aŭ estaĵon senseksan tiel ni ankaŭ en la pronomoj diros 'clu' signifas speciale virinan sekson kaj en ĉiuj aliaj okazoj oni uzu 'lu'. Anstataŭ la vorto 'oni', ni en okazo de bezono povas uzi konforme al la senco aŭ 'homi' (= homoj) aŭ 'iu' en ĝia estonta reformita formo.

c) La pronomoj posedaj laŭ reguloj de la adjektivo nun estos mue, tue, lue, clue, sue, nue, vue, lorue.

6. En la verbo mi proponas la sekvantajn ŝanĝojn :

a) Anstataŭ la formoj kun s, kiuj estas tro akraj por nia lingvo (precipe post la anstataŭigo de z per s en multaj vortoj) mi proponas formojn kun n (pli regulaj estus formoj kun t responde al la tria persono de verbo en multaj lingvoj, ni ne povas tamen akceptila t ĉar ĝi malbonigus la harmonion en nia lingvo). Mi proponas por la infinitivo 'a', 'i' estas okupita por substantivoj, r kiu estus pli internacia, prezentus malbonsonaĵon ; formo ordona 'an' (u devas resti libera por vortoj simplaj, kiuj ne povas havi ian gramatikan finiĝon kaj ne povas ankaŭ pro bonsoneco finiĝi per konsonanto) tempo estanta 'en' tempo estinta 'in' tempo estonta 'on' formo kondiĉa 'un'. Sendube kelkaj legantoj faros la rimarkon ke 'an, en, in, on, un', jam ĉiuj estas okupitaj por vortoj aŭ sufiksoj, tamen tio ĉi nenion malhelpas, ĉar la okupiteco estas nur teoria kaj inter gramatikaj finiĝoj kaj memstaraj vortoj, neniam povas naskiĝi konfuzo. En la vortaro ni diros ke la finiĝo 'in' signifas tempo estinta de verbo kaj ke la sufikso 'in' virinan sekson, kaj

La vorto 'in' = la nuna 'en'.

b) La ses participoj estas per si mem objekto tre logika kaj oportuna sed nenia lingvo ilin havas kaj al kelkaj popoloj kiuj havas nur po unu participo aktiva kaj pasiva, la ses participoj prezentas eĉ tre grandan malklaraĵon kaj malfacilaĵon. Tial mi proponas ni lasu nur po unu participo aktiva kaj pasiva (la provoj montris al mi ke ni povas tion ĉi fari participo aktiva havu la finiĝon 'ente' participo pasiva 'ate'. Sed por forigi la mankojn kiuj naskiĝus de la forigo de la kvar ceteraj participoj, ni donos en la vortaro du novaj vortoj : pasat@ = estinta kaj future = estonta.

7. Adverboj apartaj ĉesas ekzisti (rigardu Adjektivon n^r 3).

8. Pri prepozicioj estos parolate en la vortaro ĉar ili prezentas simplajn vortojn.

9 kaj 10. De la gramatiko restas senŝanĝe.

11. Vortoj kunmetitaj. Mi, proponas fari ilin el plenaj vortoj por eviti malbonsonecon kaj ofte nekompreneblecon ekz. vaporo-

lega -1
legan -4
legen -as
legin -is
legon -os

ŝipo (ne vaporŝipo) entute mi proponas uzi vortojn kunmetitajn kiel eble plimalofte, ĉar ili ne bone respondas al la romana karaktero de nia lingvo kaj ofte estas nekomprenblaj por kelkaj popoloj.

12. Sen ŝanĝo.

13. Por direkto mi proponas uzi la vorton *versu* (en la direkto al) ĉar la akuzativo ne plu ekzistas kaj ĝi ankaŭ prezentis maloportunaĵon ekz. mi veturas *versu* Berlino, mi iras *versu* domo.

14. La prepozicio *je* mi proponas tute forigi, ĉar la komencantoj tro multe uzas ĝin kaj per tio ĉi ne sole malbeligas la lingvon sed ankaŭ suferigas la klarecon, la pli kompetentaj esperantistoj en la lasta tempo ne senprave evitadis tiun vorton. Ĉiu povas facile ĝin anstataŭigi per aliaj pli difinitaj prepozicioj kaj ne estos ankaŭ malfeliĉo se unu diros ekz. *ĝoji pro tio* kaj alia diros *ĝoji pri tio*.

15. Senŝanĝe.

16. Senŝanĝe (forlasinte kompreneble la rimarkon pri la nun ne ekzistanta artikolo *la*) sed mi konsilus uzadi la apostrofadon nur en versoj.

III. — TABELO DE PRONOMOJ

La tabelo de interrilataj pronomoj kaj adverboj estis siatempe konstruita por matematike faciligi ilian ellernadon. Ĉe la kreado de tia interrilata tabelo, kiu ekzistas en neniu lingvo, mi kompreneble devis elpensi la vortojn, kaj tio ĉi donis al diversaj amikoj kaŭzon al senfinaj kritikoj kaj disputoj. Por forigi tiun ĉi objekton de konstanta disputado, mi proponas detruigi la reciprokan aranĝon de la tabelo kaj rigardi la membrojn de tiu tabelo kiel simplaj vortoj sen reciproka interrilato. Ĉar la nombro de la nomitaj vortoj ne estas tre granda tial ni povas tion ĉi kuraĝe fari, tiom pli ke la negranda perdo de facileco estas rekompencita per pligrandigo de natureco. Sekve mi proponas ekz. *omnu, kom, sik, semper* anstataŭ *ĉiu, kiel, tiel, ĉiam* ktp. Tial mi ne bezonas nun paroli pri tiu ĉi vorto kaj mi donos ilin simple en la vortaro, kiel simplajn vortojn.

IV. — SUFIKSOJ KAJ PREFIKSOJ

Ĉar ankaŭ ili havas nenion komunan kun la konstruo de la lingvo, sed prezentas apartajn vortojn, kiuj povas esti uzataj aŭ aparte aŭ en kunligo kun la radikoj de aliaj vortoj.

V. — VORTARO

Nun mi transiras al la plej granda parto de mia analizo — al la vortaro. En tiu ĉi vasta parto la plej multe estas al mi necesa la helpo de la amikoj, kaj tial mi petas ĉiun, kiu deziras partopreni en la reformado de la vortaro ke li volu fari la jenon : Li prenu la mezan vortaron (verko n° 21 aŭ 64) elskribu laŭ alfabeto ordo la

vortojn esperantajn kaj apud ĉiu vorto li skribu la novan formon, kiun li konsilus doni al tiu vorto, aŭ la signon — se li konsilas lasi la vorton sen ŝanĝo. La tiamaniere skribitan vortaron li volu sendi al mi (parto post parto) por ke mi povu publikigante mian reformitan vortaron, komparadi ĝin kun la vortaroj alsenditaj kaj elprenadi el ĉituj lastaj ĉion bonan, kion mi trovos en ili kaj por mi en okazo de dubo povu vidi, kia formo por tiu aŭ alia vorto estas la plej multe aprobata. En la n° 4 de nia gazeto mi analizos la vortaron de A ĝis H, en la n° 5 de H ĝis O, en n° 6 de O ĝis la fino. En n° 3 mi faros paŭzon, por ke la amikoj havu tempon pripensi, ellabori kaj alsendi al mi la unuan parton de la vortaro, antaŭ ol mi komencos la analizadon.

Tie ĉi mi diros kelkajn vortojn pri la principoj, kiujn mi laŭ mia persona sperto kaj laŭ la plimulto da ricevitaĵ opinioj rekomendus al la amikoj en la unua verkado de la vortaro.

1. La vortoj devas esti kiom eble pli internaciaj, konataj en la mondo.

2. Ili tamen ne devas esti malbonsonaj sed ili estu harmonie konformaj al la komuna spirito de nia lingvo.

3. Por ke la karaktero de la tuta lingvo estu pli unuforma kaj ne simila al ia neharmonia miksaĵo mi proponus (dank'al la romana fundamento de nia lingvo) evitadi vortojn germanajn aŭ slavajn kaj preni, kiom ĝi estos ebla nur el la lingvoj romanaj (latina (la-plej bone), itala, hispana ktp.

4. Peni, ke la skribado de la vorto estu kiom eble plej proksima al ĝia skribado an aliaj lingvoj, kvankam ĝia elparolo, eble estos iom alia (Ekz. ni uzu 'centro' (legu ŝentro) kaj ne 'zentro', 'stono' (se ni lasus tiun vorton kaj ne etono (kiel ŝajne postulos nia nova alfabeto). Komprenoble ni ĉiam devas tion ĝi fari, ekz. anstataŭ 'quale' ni devas skribi 'kvale' anstataŭ 'natio' kiu estus malagrabra kaj kontraŭkutima al ĉiuj popoloj ni uzos laŭ itala maniero 'nazio' aŭ 'nazione', anstataŭ 'caractero-karaktero' ĉar la elparolado 'ŝaraŝtero' estus por ĉiuj nacioj tro fremda.

5. Kiom ni povas ni devas peni, ke la vortoj simplaj ne donu ian konfuzon kun vortoj kunmetitaj (kiel, ekz. la ĝisnuna vorto defendi povas signifi de - fendi) sed ĉar tro pena evitado de tiaj aperoj estas necbla (alie ni devus multajn vortojn tute arbitre elpensi) tial mi pensas, ke en okazoj, kie ni ne bezonas timi malkomprenigon, ni povas tiajn vortojn lasi, ekz. anstataŭ 'mateno' ni povus kuraĝe lasi la originalan vorton 'matino' ktp. ne timante ke iu akceptos ĝin por virina sekso de la vorto mato.

Mi esprimis la principojn kiuj estus rekomendindaj laŭ mia nuna persona opinio sed se tiu aŭ alia amiko aprobas aliajn principojn, tiam mi petus lin, ke li en la verkado de la vortaro libere sekvu sian opinion ĉar nur tiam la alsendotaj vortaroj prezentos al

mi helpon, se ili prezentos la memstarajn opiniojn de diversaj personoj — supozante kompreneble ke la amiko sendos al mi sian laboron kiel konsilon kaj ne kiel paralizigan postulon).

Al la personoj kiuj sendos al mi supramaniere verkitajn vortarojn mi estos tre danka. Se en mia supre proponita gramatiko, iu trovos erarojn aŭ maloportunaĵojn, mi petas lin, montri ilin al mi.

Por ekzemplo de la nova dialekto mi donas tie ĉi la preĝon « Patro Nia » en la nova dialekto, en tiu peco la gramatiko estas jam reformita, kvankam la vortoj estas ankoraŭ provizoraj kaj eble ankoraŭ estos ŝanĝitaj ĉe la analizado de la vortaro :

« Patro nue, kvu esten en cielo, sankte estan tue nomo, venan regito tue, estan volo tue, kom in cielo, sik anku sur tero. Pano nue omniedie donan al nu hodi u pardonan al nu debi nue kom nu anku pardonan al nue debenti, ne kondukan nu in tento sed liberigan nu de malbono ».

LA DEMANDO PRI REFORMOJ

Tria artikolo Marto 1894

Kiel mi jam diris en la pasinta numero de nia gazeto, mi faras en la nuna numero paŭzon, kun mia artikolo « Pri reformoj en Esperanto » por doni al la legantoj la eblon prepariĝi al kunlaborado por la vortaro. En la sekvonta numero mi rekomencos la presadon de la artikolo kaj dume mi uzos la okazon de la paŭzo por diri kelkajn vortojn pri la maniero en kiu mi uzis por mia projekto la diversajn proponojn kaj opiniojn, kiujn mi ricevis aŭ legis en la daŭro de 6 jaroj.

Multaj amikoj, ne trovante en mia projekto, postesignojn de iliaj proponoj, diros kredeble ke mia projekto estas ne plena kaj ke mi forĝesis enpreni en la projekton multon el la bonoj, kiujn oni proponis al mi. Tial mi antaŭ ĉio rimarkas ke mi ĉiujn rivevitajn proponojn kaj opiniojn ne sole tra legis sed ankaŭ bone pripensis kaj en okazo de bezono elprovis. Sed la plej grandan parton mi ne enprenis simple el la kaŭzo ke mi trovis en ili ne plibonigon sed malplibonigon de nia lingvo aŭ malutilon por la progresado de nia afero. Se la aŭtoro de tiu aŭ alia propono pensas, ke mi eraris li povas nun en sia propra nomo publikigi sian propono. Priparoli kritike ĉiujn ĉi proponojn mi ne povis ĉar tio ĉi estus laboro senfina kaj tute ne interesa por la legantoj de nia gazeto. El ĉiuj ricevitaj proponoj nur kompare tre malgranda parto montriĝis kiel bona (almenaŭ en miaj okuloj) sed ankaŭ el tiu ĉi lasta kategorio da proponoj mi post longaj pripensoj povis akcepti nur parton — la reston mi devis forlasi sen uzo, ĉar kvankam per si mem mi ilin aprobis mi tamen vidis, ke en la nunaj cirkonstancoj ilia akceptado ne estus utila.

Analizi ĉiujn faritajn proponojn estus kiel mi diris, laboro superflua kaj sensfina, tamen kelkajn el ili mi tie ĉi analizos pro ekzemplo por montri al la legantoj ke, se mi iun proponon ne akceptis, tio ĉi ne montras, ke mi ĝin ne pripensis. Mi analizos kompreneble nur tiajn proponojn, kiujn mi per si mem aprobas kvankam akcepti ilin ne povis.

Ekzemplo I oni proponis ke la substantivoj de virina sekso havu la finiĝon 'a' anstataŭ la sufikso 'in' (ekz. patra anstataŭ patrino, la adjektivo devus kompreneble anstataŭiĝi sian a per alia litero. La virina a ekzistas en kelkaj lingvoj kaj estus efektive pli oportuna ol ino, dank'al sia pli granda natureco kaj mallongeco. Sed ricevinte tiun proponon, mi rememoris ke a por la virina sekso venis al mi en la kapon ankoraŭ en la komenco de la kreado de la lingvo kaj ke mi tiam pro kelkaj praktikaj kaŭzoj ĝin forĵetis. Malgraŭ tio mi en la lasta tempo denove kliniĝis al la flanko de tiu ĉi a kaj jam decidis akcepti ĝin en mian projekton. Tio ĉi tamen en la praktiko ne estis tiel facila kiel ĝi sendube montriĝas al ĉiuj en la teorio la ŝajne tiel simpla a montriĝis nekonforma al la konstruo de nia lingvo kiel finiĝo la 'a' virina ne povis esti uzata, ĉar tiam ĝi perdiĝadus en la vortfarado kaj ne scius ekzemple ĉu 'frate' estas la adjektivo de frato aŭ de frata (fratino) ĉu viriĝi signifas fariĝi viro aŭ fariĝi vira (virino) ktp. Mi devis sekve aŭ ŝanĝi la konstruajn principojn de nia lingvo, aŭ diri ke a estas nedefalebla finiĝo sed nedefalebla sufikso kiu diferencas de la aliaj sufiksoj per tio ke ĝi ne akceptas post si la substantivan finiĝon o (Ekzemple fratae, viraigi ktp.). El la du alternativoj mi elektis la lastan, kiel malpli riskan. La a virina sekve jam enportis el la lingvon ion fremdan, escepton al la reguloj, mi tamen decidis ĝin akcepti en la projekton pensante, ke la lernantoj ne trovos en ĝi malfacilaĵon. Sed ju pli mi daŭrigadis la praktikajn provojn, des pli mi konvikiĝadis ke la a virina prezentas ĉiam ian dissonancon en nia lingvo, kaj tiel mi en la fino decidis ne akcepti ĝin sed resti ĉe la malnova ino kiu estas jam elprovita kaj bona. La legantoj sekve vidas ke, kvankam mi pri la a virina ne parolis en mia projekto eĉ unu vorton, tio ĉi tamen tute nemontras ke mi ĝin ne pripensis aŭ ne elprovis (Se iu el la amikoj trovos ian rimedon por oportuna enkonduko de la a virina, tiam mi eble reakceptos ĝin ankoraŭ en la fino de mia analiza laboro).

Ekzemple : Kelkaj amikoj proponis, ke ni enkonduku apartan sufikson por substantivoj speciale viroj tiel same kiel ni havas sufikson por substantivoj speciale virinaj. Precipe konvike tion ĉi proponin S^{ro} Lojko en lia lasta visito ĉe mi en Grodno). Pripensinte tiun ĉi proponon mi trovis ke ĝi estas ne sole tre logika sed ankaŭ tre oportuna.

'Fratiro' ekz. signifus speciale fraton kaj fratino speciale fratino dum frato signifas simple infanon de tiuj samaj gepatroj = aŭ frato aŭ fratino. Frati signifus sekve gefratojn kaj la prefikso ge povus esti forĵetita. Parolante ekzemple pri bovoj ni povus ĉiam

klare esprimi, ĉu ni parolas pri bovoj sendiferenco de la sekso aŭ pri bovinoj aŭ pri bovo-viroj (ne bezonante uzadi la aldonatan vorton viro). Kelkajn tagojn post la forveturo de S^{ro} Lojko mi jam decidis akcepti la viran sufikson en mian projekton. Sed post plua pripensado detenis min de tiu ĉi paŝo la sekvanta konsiderado : nia lingvo devas antaŭ ĉio esti plej facila por ĉiuj nacioj kaj, kiom ĝi nur estas ebla, enhavi en si nenion kiu estus kontraŭ la kutimo de la nacioj kaj prezentus por ili malfacilaĵon aŭ fremdaĵon ; vira sufikso prezentus almenaŭ en la komenco (plej grava tempo) kelkan maloportunaĵon kaj fonton de eraroj, malesto de vira sufikso, kiel montris la ĝisnuna praktiko ne prezentas maloportunaĵon sekve rezultato, en nia pure praktika afero la neoportuna teoria logiko devas cedi al la pli oportuna praktika kutimo de la popoloj — kaj la vira sufikso ne devas ekzisti.

Ekzemple 3 : serĉante erarojn en nia lingvo, unu volapukisto antaŭ 4-5 jaroj rimarkis en sia kritiko ke dank'al la neakcentitaj finiĝoj de la verbo nia lingvo en la elparolado ne permesas al la orelo klare diferencigi la tempojn (faras, faris, faros, farus). Per si mem la rimarko estas erara (kiel sendube konvikiĝis ĉiuj parolantoj la lingvon E.) tamen por eviti tiun ŝajnan oportunecon, mi volis proponi en mia projekto la sekvantan ŝanĝon : la verbaj formoj finiĝu per akcentitaj vokaloj. En la vortaro ni tiam dirus o signifas substantivon — o' signifas tempon estontan de verbo. Maloportunaĵon tiun ĉi ŝanĝo ne prezentus ĉar akcentitaj vokaloj ekzistas en ĉiuj presejoj de la mondo (tiom pli, ke estus ja tute egala ĉu la presejo uzus iun aŭ alian akcenton ktp.) dume oportunaĵon la dirita ŝanĝo prezentus grandan :

1. la formoj de la verbo estus tre klare diferencigeblaj eĉ por orelo ne alkutimita ;

2. la formoj de la verbo renkontataj en la parolado, sur ĉiu paŝo, perdus la finiĝon konsonantan kaj tiel preskaŭ ĉiuj vortoj en nia lingvo havus finiĝon per vokalo kio altigos la bonsonecon de la lingvo ;

3. ricevinte certan nombron da vortoj kun akcento en la fino, sen malfaciliĝo de la lernado, ricevus kelkan diversecon en la akcentado, kiu levus ankoraŭ ĝian bonsonecon.;

4. por la versfarantoj la granda nombro da vortoj akcentitaj eĉ la finiĝo estus tre agrabla gajno. Dank'al la 4 diritaj oportunaĵoj, kiuj povus esti akiritaj per unu tre simpla reguleto, la akcentitaj formoj havis por mi jam de longa tempo grandan allogon kaj mi decidis akcepti ilin en la projekton. Sed pripensinte la aferon pli objektivite, mi devis konfesi, ke la akcentoj sur literoj por multaj personoj prezentos ion fremdan en nia lingvo, objekton de disputado akj nekontenteco al la komencantoj (*tiuj ĉi personoj estas por ni laplej gravaj*) la akcentoj per la unua rigardo prezentos ion

komplikitan, la lingvo tiam ŝajnos al ili ne tiel simpla, kiel ni dezirus. Mi akceptis la formojn, eljetis ilin, denove akceptis, provis anstataŭ ilin per aliaj formoj, kiuj en la esenco donus tion saman, ne fortimigante tamen la unuan rigardon (ekz. h post vokalo devus signifi ke la vokalo estas akcentita ktp.) kaj post multaj provoj kaj reprovaj mi fine devis forĵeti la akcentitajn formojn, kvankam mi persone forte ilin aprobas.

Ekzemplo 4 : Por pliriĉigi la lingvon, kelkaj amikoj proponis diversajn novajn sufiksojn kaj prefiksojn, el kiuj kelkaj estis laŭ mia opinio tre bonaj, mi tamen ne povis ilin akcepti ĉar mi gvidis min per la sekvanta principo, lingvo kies unua kaj plej grava celo estas fariĝi tutmonda devas antaŭ ĉio esti la plej simpla kaj la plej facila por ĉiuj ; tial ĉiujn novajn regulojn sen kiuj la lingvo povas tre bone ekzisti kaj kies akcepto iom pli-malfaciligus la lernadon de la lingvo, ni ne devas akcepti, kvankam ili per si mem eĉ estus tre belaj.

Ĉu miaj klarigoj pri la montritaj proponoj konvikis la legantojn pri ilia neakceptindeco — mi ne scias ĉar tiel same kiel mi ilin teorie aprobis kaj post provoj kaj reprovaj malakceptis, tiel same ankaŭ la legantoj povus juĝi pri ili nur post multaj provoj. Al tio ĉi oni ne forgesu ke el la granda amaso da proponoj mi elektis por ekzemplo nur la plej bonajn, pri kiuj mi mem ankoraŭ ne estas certa ĉu en la fino de mia analiza laboro, post pluaj provoj mi ilin ne reakceptos. Mi ne parolis pri ili por batali kontraŭ ili — mia celo estis nur montri per kelkaj ekzemploj ke se tiun aŭ alian eĉ bonan proponon mi ne akceptis en mian projekton, tio ĉi tute ne montras ke mi la proponojn ne pripensis kaj ne elprovis.

Al kelkaj novaj legantoj kiuj ne konas la historion de naskiĝo de nia Ligo, eble ŝajnos stranga ke ni presas iafoje proponojn pri reformoj en la parto de anoncoj anstataŭ en la teksto de nia gazeto. Mi ripetos tial mallonge la kaŭzon de tiu ĉi apero. Artikoloj pri reformoj (por kaj kontraŭ) kaj kun diversaj reformaj proponoj venas al ni en tia granda amaso ke ni en nia malgranda gazeto ne povas presi eĉ centan parton de ili. La redaktoro de nia gazeto tial estas devigata elekti el ĉiuj proponoj tion, kio ŝajnas al li la plej bona, kaj prezenti tion ĉi en formo de sistema projekto de reformoj ; ĉio cetera devis resti-neakceptita, se iu el la aŭtoroj de neakceptitaj proponoj volas prezenti sian opinion al la Esperantistoj, li havas plenan rajton tion ĉi fari sed tiam li devas mem presi sian artikolon per siaj propraj rimedoj kaj dissendi ĝin al la liganoj. Ĉu li faros tion ĉi per aparta presado kaj dissendado aŭ per pagataj anoncoj en nia gazeto por kiuj la redakcio ne havas respondecon — tio ĉi dependas de la volo de la proponanto.

Mia nuna artikolo estis jam finita, kiam mi ricevis de Sro Kapitano Forkarth el Jescfstadt Bohemujo, leteron en kiu li proponas ke mi post la fino de mia reforma projekto proponu al la Ligo ne tri sed kvar demandojn la kvara demando estus ĉu la Esperantistoj deziras akcepti en principo mian projekton de reformoj sed fari

simpla, kiel ni deziras akceptis, provis...
onus tion saman,
post vokalo devus
est multaj provoj
formojn, kvankam

amikoj proponis
kelkaj estis laŭ
epti ĉar mi gvidis
plej grava celo
simpla kaj la plej
la lingvo povas
us la lernadon de
mem eĉ estus tre

konvikis la legan-
same kiel mi ilin
akceptis, tiel same
taj provoj. Al tio
noj mi elektis por
ankoraŭ ne estas
iaj provoj mi ilin
ontraŭ ili — mia
tiun aŭ alian eĉ
on, tio ĉi tute ne
elprovis.

torion de naskiĝo
je proponojn pri
sto de nia gazeto.
ero. Artikoloj pri
formaj proponoj
granda gazeto ne
de nia gazeto tial
jnas al li la plej
projekto de refor-
aŭtoroj de neak-
Esperantistoj, li
as mem presi sian
ĝin al la liganon.
ado aŭ per paga-
havas responde-

o.
cevis de S^{ro} Kapi-
a kiu li proponas
nu al la Ligo ne
ĉu la Esperantis-
reformoj sed fari

kelkajn ŝanĝojn en ĝiaj apartaj detaloj? En efektivo la propono de Forkarth jam sin trovas en la 3a de miaj proponataj demandoj (ĉu ni devas fari aliajn reformojn en la lingvo?) la vorto aliaj reformoj ne signifas ja ke la reformoj devas esti tute aliaj de la komenco ĝis la fino; ili povas ankaŭ diferenci de miaj reformoj nur en kelkaj detaloj. Tamen povas esti ke la personoj kiuj dezirus akcepti mian tutan projekton sed volus fari en ĝi nur ian malgrandan ŝanĝon, eble ĝenos sin voĉi por la 3a punkto; tial mi efektive intencas proponi siatempe ankoraŭ kvaran demandon, konsilitan de Forkarth. La personoj kiuj voĉos por la kvara punkto mi petos ke ili samtempe kun alsendo de sia voĉo publikigu ankaŭ por voĉdonado de la Ligo la ŝanĝon, kiun ili proponas fari.

En la fino mi diros kelkajn vortojn ankoraŭ pri unu propono, kiun mi ricevis en la lastaj tagoj. S^{ro} Kursehner el Zurich Svisujo proponas ke ni tute ne uzadu en nia lingvo grandajn literojn (ekz. en la komenco de frazoj, propraj nomoj ktp.). Tiu ĉi propono estas laŭ mia opinio tre prudenta, kaj mi ĝin aprobas el la tuta koro ĉar efektive la uzado de du specoj de literoj estas tute superflua kaj sensenca. Sed ĉar tio estas demando ne sole de nia lingvo sed entute el ĉiuj lingvoj kaj kun la konstruo de nia lingvo ĝi havas nenion komunan tial mi pensas ke ni devas lasi tiun ĉi demandon por tempo estonta kaj nun ni devas eviti superfluan bataladon kontraŭ la kutimoj de la popoloj por ne malfaciligi senbezone la bataladon por nia lingvo. Cetere mi diras ankoraŭ mian lastan opinion pri tiu ĉi propono, povas esti ke post plua pripensado mi akceptos ĝin ankoraŭ en mian projekton en la fino de mia laboro.

PRI LA J

Kvara artikolo Marto 1894

En la opinioj kiujn mi ricevis ĝis nun pri mia nova alfabeto, preskaŭ ĉiuj senescepte enhavas absolutan kaj plenan aprobon. Nur pri unu litero mi ricevis de diversaj flankoj demandojn, kiujn mi volas nun respondi. Oni demandas min, kial mi elĵetis la literon j kaj kiel mi ĝin anstataŭigos en vortoj kiel ekzemple adjektivo, projekto, jam ktp. La demando estas grava, tiom pli ke la litero j estas punkto, pri kiu mi ankoraŭ mem dubas kaj pri kiu mi dezirus konsiliĝi kun niaj amikoj. Tial mi rapidas respondi la demandon antaŭ ol mi alpaŝos al la publikado de la vortaro.

Unu el la ĉefaj principoj de mia reformita projekto de alfabeto estas eviti literojn kaj sonojn kiuj sen buŝa instruado prezentus malklaraĵojn al ia el la plej gravaj popoloj aŭ postulus tro komplikitajn klarigojn en la lernolibroj difinitaj por tiu ĉi popolo. La j apartenas al tiaj literoj al unu tre grava popolo (Francoj) estas

iom malfacile tute precize klarigi* (sen buŝa instruado kaj sen komplikitaj ekz.) la elparoladon de tiu ĉi litero, ankaŭ el dua tre grava popolo (Rusoj) la preciza klarigado de la j povas esti farata ne per simpla litero sed nur per ekzemploj, ĉar la rusoj havas literojn por la grupoj, ja, je, jo, ju, sed ne havas apartan literon por la sono j antaŭ vokalo. Du cirkonstancoj tre gravaj por ke ni la j eljetu el la lingvo kiu deziras fariĝi tutmonda sen subteno de potenculoj.

Kiel helpi al si sen la litero J. Tiel same kiel sen la aliaj elĵetotaj literoj t.e. aŭ eljeti la literon (ekz. sinoro, proekto mao anstataŭ sinjoro, projekto, majo aŭ anstataŭigi ĝin per la parenca litero (sekve ankoraŭ sono) i (ekz. adiektivo, Ianuaro, Julio anstataŭ adjektivo, Januaro, Julio) aŭ fine par aligo de la vortoj (ekz. maestro, maksu, si, anuo anstataŭ majstro, plej, jes, jaro).

Tia estas mia nuna opinio, kiu igis min eljeti la j el la alfabeto. Tamen se pluaj provoj, farotaj de mi kaj de aliaj amikoj montros ke la malutilo de la neekzistado de j estas pli granda ol la utilo de ĝia elĵetado, tiam mi reakceptos la literon en mian proponotan alfabeton en la fino de mia projekto. Pri la j tiel same kiel, pri ĉiu alia punkto de mia projekto mi ne diras ankoraŭ mian lastan opinionon, ĝis mi ricevos sufiĉan nombron da motivitaj opinioj de niaj amikoj por ke mi povu poste prezenti al voĉdonado de la Ligo projekton pli-malpli perfektan kaj per tio faciligi la voĉdonadon kaj la elekton de la fina formo de nia lingvo, mi petas ripete ke la amikoj volu sendi al mi kiom eble pli motive siajn opiniojn pri la diversaj punktoj de mia projekto antaŭ kaj ekster la oficiala voĉdonado kiun mi petos siatempe.

Rimarko de Zamenhof : Strange estas ke la malfeliĉa j prezentas ofte malfacilaĵon eĉ al tiaj popoloj, kiuj havas en sia lingvo la literon kaj sonon j tute similan al la nia. Ekz. la germanoj. Unu germana klubo esperantista demandis min antaŭ kelkaj jaroj kiel oni devas elparoli la j ; en unu germana lernolibro de nia lingvo estas dirite ke j estas vokalo kaj krajono estas kvarsilabo, en alia lernolibro estas instruate ke krei = krej ...

NI PREPARIĜU

Kvina artikolo Aprilo 1894

Post 3 monatoj mia analiza laboro pri reformoj en E. estos finita kaj tiam, farinte en ĝi kelkajn modifikaciojn, kiuj eble ĝis tiu tempo montriĝos utilaj, mi proponos ĝin al la voĉdonado de la Esperantistoj. Se la plimulto ne decidus, ke ni devas lasi la lingvon netuŝite en ĝia ĝisnuna formo, tiam oni aŭ akceptos mian projekton aŭ oni faros en ĝi diversajn ŝanĝojn en ambaŭ okazoj ni baldaŭ tróvos nin antaŭ la neceso krei novan sisteman literaturon anstataŭ la malnova, kaj al tio ĉi ni devas esti frutempe pretigitaj.

Ĉe la malrapida alportado de helpo de la flanko de niaj amikoj, ni devas komenci la prepariĝadon tre frue por ke ni ĝis la decida momento estu jam pretaj ĉar alie ni tiam eble longe devos stari senmove la malnova estos kondamnita kaj la novan ni ne povos komenci. Por ke ni en la responda momento estu jam tute pretaj kaj ne devu halti (kio efikus tre senkuraĝige sur multajn amikojn de nia afero) mi jam komencas preparajn paŝojn por la ekkreado de sistema literaturo kiam venos la tempo kaj pro energia helpo en tiu ĉi prepariĝado mi nun alvokas al ĉiuj amikoj de la lingvo E. Mi petas ilin forĵeti sian dormadon, sian paralizigan « oni faros sen mi » ; mi petas ke ĉiu alportu sian briketon al nia konstruo. El gutoj fariĝas maro, sed se ĉiu konservos sian guton en sia poŝo dirante « la maro fariĝos aŭ ne fariĝos sen mia gutoj » tiam nenion estos eble fari. Jam tiom multe da fojoj mi vane alvokadis la helpon de niaj amikoj, mi esperas ke almenaŭ nun mia voko ne restos senfrukta.

Kiam la fina formo de la lingvo E. estos teorie decidita, tiam mi intencas komenci la eldonadon de sistema « Biblioteko de la lingvo E. ». La biblioteko konsistos el apartaj broŝuroj kaj libroj kaj enhavos mallongajn lernolibrojn en diversaj lingvoj (pli vastaj lernolibroj estos eldonataj ekster la biblioteko, riĉan krestomation da plej diversaj ekzercoj en la nova fina formo de nia lingvo, plenan vortaron kun traduko en 5 plej gravaj lingvoj, diversajn verkojn en la nova dialekto, originalajn kaj tradukitajn, prozajajn kaj versajn, beletristikajn kaj sciencajn ktp. La biblioteko alirados en la nombro de ĉirkaŭ 50 presitaj folioj en jaro kaj ĉiu folio (16 paĝoj) kostos po 25 centimoj = 10 kopekoj = 20 pfenigoj. La sistemo de elirado de la folioj estos pli-malpli tia, ke en ĉiu momento eliros 2 folioj da lernolibroj aŭ vortaroj en diversaj lingvoj kaj du folioj da literaturo.

Por ke la tempo de elprovado de la nova dialekto (tempo inter la teoria akcepto kaj praktika enkonduko) ne daŭru tro longe kaj por ke la elprovado ne estu tro neplena kaj nesufiĉa, ni ekster la Esperantistoj faros vastajn provojn ankaŭ en la biblioteko, kaj por tiu ĉi celo la biblioteko komencos eliradi tuj post la teoria akcepto de la fina dialekto kaj la unuaj 15 folioj prezentos provan krestomation kiu enhavos en si riĉan kolekton da plej diverskarakteraj pecoj kaj artikoloj en la nova dialekto, kiam la matura kaj ĉiufanka elprovado finiĝos kaj la eble trovotaj maloportunaĵoj en la dialekto estos forigitaj, tiam (de la 16a folio) la biblioteko komencos enhavadi nur verkojn konstantajn en dialekto jam neniam ŝanĝebla.

Por ke mi povu fari frutempe ĉiujn preparojn al la multeklopoda kaj multekosta eldonado de la biblioteko, mi insiste petas ĉiun amikon de nia afero ke li volu sciigi min kiel eble pli frue, ĉu li abonos la bibliotekon kaj en kia nombro da ekzempleroj. Por ebligi la entreprenon, ĉiu amiko estas petata kolekti ankaŭ abonojn por la biblioteko inter siaj amikoj kaj konatoj. Aboni t.e. finance

subteni la entreprenon, povas ankaŭ tiaj personoj kiuj lerni aŭ labori ne volas. Por ke la bibliotekon povu aboni ankaŭ personoj kiuj ĝis nun ne konas E. nek la historion de la reformoj en ĝi, la unuaj tri folioj de la biblioteko enhavos la gramatikon kaj mallongan vortaron de la reformita E. en 6 plej gravaj lingvoj. La nomoj de la abonantoj estos presataj en apartaj eldonoj al la biblioteko.

Antaŭpagon mi ne postulas, ĉiu kiu volas aboni, estas petata nur alsendi al mi (L. Z. Grodno Rusujo) la sekvantan letereton. « Mi deziras ricevadi po ... ekzempleroj de la biblioteko de la lingvo E. pagon por la ricevotaj folioj (po 25 centimoj por presita folio) mi promesas sendadi al vi post la ricevo de ĉiu deka folio. Subskribo. Adreso. »

Amikoj, ne dormu kaj ne prokrastu. La entrepreno estos neebbla se ĉiuj preparaj paŝoj ne estos frutempe finitaj kaj la eldonado povos komenciĝi nur tiam kiam la biblioteko havos 600 abonantojn (mendantojn). Mi ripete kaj insiste petas ĉiun amikon de nia afero, ke li energie kaj kiom eble pli frue helpu al mi efektiviĝi la entreprenon, kiu fortikigos la tutan estontecon de nia afero kaj donante al ĝi la eblon regule kaj senhalte kreskadi liberigos ĝin fine por eterne de ĉiaj mortigaj disputoj kaj ŝanceliĝoj. La nomoj de la mendantaj ekzempleroj estos publikataj en la Esperantisto tiel same kiel ĝi estis farata kun la mendoj por la siatempe intencita « Granda Vortaro » en la pasinta jaro. Mi esperas ke nenia vera Esperantisto malestos aŭ tro malfruiĝos en tiuj ĉi nomaroj.

REFORMO DE LA VORTARO

(Sesa artikolo - Majo 1894)

Malsupre mi komencas la publikadon de la vortaro de mia proponata dialekto. Per simplaj literoj estas presitaj la vortoj, kiuj restas senŝange kiel antaŭe, per grandaj literoj estas presitaj la vortoj reformitaj kaj apud ĉiu tia vorto staras en krampoj la vorto malnova, al kiu ĝi respondas. La literojn ^(j) kaj ^(h) mi laŭ la konsilo de la plimulto de amikoj decidis lasi en mia proponata alfabeto kaj tial ni ilin nun trovos ankaŭ en la vortaro (la j nur antaŭ vokalo). Mi turnas la atenton de la legantoj, ke la vortoj devas esti legataj konforme al la nova alfabeto tiel ekz. La vorto ACID restas senŝange kiel antaŭe, sed laŭ la nova alfabeto ĝi devas esti legata aŝid.

VORTARO

E = ĝisnuna a kaj e, abat, AP = abel, ABIET = abi, ABOMIN = abomen, abon, ablativ, abrikot, absces, absint, acer, KOMPR = aĉet, acid, ADIU = adiaŭ, adjektiv, administr, admir, admon, ador,

onoj kiuj lerni aŭ
oni ankaŭ personoj
reformoj en ĝi, la
amatikon kaj mal
vaj lingvoj. La no-
ldonoj al la biblio-

boni, estas petata
kvantan letereton.
oteko de la lingvo
por presita folio)
deka folio. Sub-

preno estos neebla
kaj la eldonado
avos 600 abonano-
iun amikon de nia
al mi efektiviĝi la
de nia afero kaj
kadi liberigis ĝin
neeligoj. La nomoj
la Esperantisto
la siatempe inten-
eras ke nenia vera
ĉi nomaroj.

a vortaro de mia
presitaj la vortoj,
eroj estas presitaj
s en krampoj la
j kaj h mi laŭ la
ia proponata alfa-
ro (la j nur antaŭ
e la vortoj devas
kz. La vorto ACID
beto ĝi devas esti

= abi, ABOMIN =
er, KOMPR = aĉet,
ir, admon, ador,

ADULTER = adult, adverb, aer, AFRA = aerumi, afabl, afekt, afer,
ag, ETAD = aĝ, agac, agl, AKORD = agord, agrabl, E = aĵ (ekz.
boneo = bonaĵo), AIL = ajlo, KUNKU = ajn, akar, AKCELER =
akcel, akcent, akcipitr, akir, akn, akompar, AKUT = akr, akrid,
aks, OBSTETR = akuŝ, AKUSATIV = akuzativ, akv, al, ALAVD =
alaŭd, alcion, ali, alk, ALMENU = almenaŭ, ALMOS = almoz, aln,
alt, altar, alte, altern, alud, alumet, alun, am, amas, AMBI = am-
baŭ, INKUD = amboŝ, AMID = amel, amfibi, amik, KORTES = amin-
dumi, amoniak, ampleks, AMUS = amuz, an, ananas, ANATR =
anas, ANGEL = anĝel, angil, angul, anim, anis, ANKU = ankaŭ,
ANKORU = ankoraŭ, ankr, ANONZ = anonc, anser, ANUNZIAZI =
anunciaci, apart, aparten, APENU = apenaŭ, aper, APLOD = aplaŭd,
apog, apr, april, aprob, apud, ar, ARAKN = arane, ARANG = orang,
arb, arbitr, ARKET = arĉ, HERON = arde, ARDES = ardez, aren,
arest, ARGENT = arĝent, argil, argument, ARKITEKTUR = arĥitek-
tur, ark, arleken, arm, arogant, arsenik, art, artifik, JUNKTUR =
artik, ARTIKL = artikol, ARTICOT = artiŝok, EN = as, as, asekur,
asign, asparag, aspid, at, atak, ATENTAD = atenc, atend, atent,
atest, ating, apripl, atut, U = aŭ, ENTEND = aŭd, AVGUST = aŭ-
gust, ASKULT = aŭskult, ATUN = aŭtun, av, avar, avel, aven,
aventur, avert, avid, AVIS = aviz, ASEN = azen, azot.

Babil, bagatel, bajonet, INFORN = bak, BALAJA = balaji,
BALANZ = balanc, balbut, BALDAKIN = baldaken, PRESTU = bal-
daŭ, balen, balustrad, bambu, BAGN = ban, band, NOD = bant,
bapt, bar, SPING = barakt, barb, BARBIER = barbiro, BARC = barĉ,
barel, bark, bask, bast, batal, bazar, bed, REGRET = bedaŭr, bek,
bel, beladon, BENEDIK = ben, benk, BAK = ber, ANIMAL = best,
bet, BETL = betul, BESON = bezon, bien, bier, INTERLIG = bind,
UKCEL = bird, biskvit, bismut, blank, blat, KRI aŭ KRIET = blek,
blind, blond, SOFL = blov, blu, bo, boa, BOBIN = boben, ABOJ =
boj, bol, BONBON = bombon, bon, FOR = bor, boraks, RIV = bord,
BORD = border, bors, bot, botel, bov, brak, BREM = bram, bran,
RAM = branĉ, AKVAVIT = brand, brank, brasik, brav, TAVL = bret,
brid, brik, bril, BRILANT = brilant, brod, SKALD = brog, bronz,
bros, brov, RUMOR = bru, ARD = brul, brun, PEKT = brust, brut,
bub, BUFAL = bubal, BUC = buĉ, bud, BUFON = buf, BUFET =
bufed, BOKL = buk, BUKET = buked, bukl, bul, bulb, buljon,
BLANKE PANO = bulko, BURDON = burd, BORGES = burĝ, BOTON =
burĝon, BOK = buŝ, BUSEL = buŝel, BUTR = buter, butik, buton,
BUTONA = butonumi.

CAGREN = ĉagren, KAMOS = ĉam, CAMELAN = ĉambelan,
CAMBR = ĉambr, CAMPAN = ĉampan, KANET = ĉan, CAP = ĉap,
CAPEL = ĉapel, CAPITR = ĉapitr, NAM = ĉar, CARLATAN = ĉarla-
tan, CARM = ĉarm, CARNIER = ĉarnir, CARPENT = ĉarpent, CARPI =
ĉarpi = VENATR = ĉas, CAST = ĉast, CE = ĉe, ced, cedr, CEF =
ĉef, CIAN = cejan, SKOP = celo, CEL = ĉel, cement, KAMIS = ĉemiz,
KATEN = ĉen, cent, CEREBR = cerb, CERAS = ĉeriz, CERKEL =

êerk, CERP = êerp, cert, cerv, CES = êes, KAVAL = êeval, TU = êi, HIK-IC-HO = tiuçi, tieçi, tioçi, OMNE = êia, SEMPER = êiam, PARTUTU = êie, OMNEMANIERE = êiel, CIELO = êielo, CIF = êif, CIFR = eifer, CIFON = êifon, cigar, CIGARET = cigared, cign, INTERFAM = êikan, eikatr, cikoni, cikori, cim, cimbal, cinabr, cinam, cindr, OMNO = êio, cipres, cir, CIRKU = êirkaũ, CIRKL = cirkel, CIRKONS-TANZ = cirkonstane, CIRKULAR = cirkuler, cit, citr, citron, OMNU = êiu, CIVILIS = civiliz, CISEL = êis, ET = êj, nj, et, COKOLAT = êokolad, DIT = col, NUM = êu.

Da ne estos uzata, ekz. anstataũ botelo da vino oni simple diros 'botelo vino', daktil, dami, damask, DANZ = danc, dand, PERIKL = dangêr, GRATI = dank, dat, dativ, datur, DUR = daũr, de, dec, decid, decembr, DECIFR = deçifr, DEDIK = dediç, DEFENS = defend, degel, degener, degrad, SERVOGARD = deŝor, dek, DEKLIN = deklinaci, dekliv, dekstr, delfen, delikat, delir, demand, demon, denar, dens, dent, DENUNZ = denunc, TANTU = des, deput, desegn, detal, DISTRI = detru, dev, DEVIS = deviz, DESERT = dezert, DESIR = dezir, DE = di, diabl, diamant, DEBOC = diboç, didelf, DEFEKT = difekt, DIFERENZ = diferenc, difin, dig, digest, GROS = dik, dikt, diligent, DOMINK = dimanç, dir, direkt, dis, diskont, dispon, disput, distil, disting, DISTRAKT = distr, distrikt, diven, divers, divid, DONKU = do, DAR = don, DON = donac, draplot, dorm, SPIN = dorn, dors, dot, drak, drap, DRAPER = drapir, DRAS = draŝ, BIB = drink, TAVERN = drinkej, drog, dron, du, dub, duk, dum, MERCEN = dung, E, EKVAL = eben, ebl, EBEN = ebon, IT = ee, MEM = eç, EDIFIK = edif, eduk, SPOS = edz, efektiv, EFEKT = efik, eg, egal, EKO = çho, ej, ek (signifas nur agon momentan), eks, EKSELENZ = ekseelene, ekscit, ekskurs, eksped, eksplod, ELSPO-SIZI = ekspozici, ekster, eksterm, ekstr, ekstrem, EKSAMEN = ekzamen, EKSEKUT = ekzekut, EKSEMPL = ekz. ,EKZEMPLER = ekzempler, EKSERC = ekzerc, EKSIK = ekzist, el, elast, elefant, elekt, elokvent, em, EMAL = emajl, embaras, embri, embusk, eminent, IN = en, enigm, entrepren, ENTUSIASM = entuziasm, enu, envi, episkop, epok, epolet, er, erar, erinac, ermen, ermit, erp, escept, ESENZ = esenc, escadr, esper, esplor, esprim, estim, esting, estr, ECAFOD = eŝafod, et, ETAG = etaĝ, etat, etend, eter, etern, evit, ESOK = ezok, fab, NARAT = fabel, fabl, fabrik, facet, facil, FILU = faden, fag, FAJENZ = fajenc, FIF = fajf, LIM = fajl, FUOK = fajr, PARTIMENT = fak, faktur, KAD = fal, falbal, FALC = falç, PLIK = fald, falk, fals, fam, famili, FOND = fand, fanfaron, fantom, far, faring, farm (kiel vi fartas = kvale esten vue stato), FARIN = farun, fask, fason, JEGUN = fast, fav, favor, fazan, fe, febr, februar, FEC = feç, KUT = fel, FELIC = feliç, felt, FEMOR = femur, fond, fenestr, FENIKL = fenkol, fer, DEG = ferdek, ferm, ferment, fervor, fest, FESTIN = festen, FIANZ = fianç, fibr, fid, fidel, fier, fig, figur (verko neũtra, aktiva figurig), fil, filik, filtr, fin, DIGIT = fingr, firm, PISK = fiŝ, fistul, flag, flam, flan, flanel, flank, OLFAKT = flar, flat, flav, fleg, flegm, fleks, RAPEZ = flik,

= cheval, TU = či,
 PER = čiam, PAR-
 CIF = čif, CIFR =
 eign, INTERFAM =
 br, cinam, cindr,
 = cirkel, CIRKONS-
 r, citron, OMNU =
 j, et, COKOLAT =

vino oni simple
 = danc, dand,
 tur, DUR = daūr,
 = dedič, DEFENS =
 or, dek, DEKLIN =
 demand, demon,
 es, deput, desegn,
 DESERT = dezert,
 = diboč, didelf,
 g, digest, GROS =
 ekt, dis, diskont,
 , distrikt, diven,
 = donac, dorlot,
 = drapir, DRAS =
 , du, dub, duk,
 EN = ebon, IT =
 efektiiv, EFEKT =
 momentan), eks,
 eksplod, ELSPO-
 m, EKSAMEN =
 , EKZEMPLER =
 el, elast, elefant,
 ori, embusk, emi-
 entuziasm, enu,
 men, ermit, erp,
 m, estim, esting,
 tend, eter, etern,
 brik, facet, facil,
 I = fajl, FUOK =
 al, FALC = falč,
 d, fanfaron, fan-
 sten vue stato),
 favor, fazan, fe,
 č, felt, FEMOR =
 = ferdek, ferm,
 fianč, fibr, fid,
 ), fil, filik, filtr,
 lam, flan, flanel,
 , RAPEZ = flik,

VOLET = flirt, flok, flor, flos, flu, VOL = flug, fluid, flut, foir,
 VOLT = foj, FIEN = fojn, fok, fokus, foli, FUND = fond, font, fan-
 tan, AB = for, FORG = forĝ, OBLIV = forges, fork, form, formik,
 forn, fort, fortepian, SOLID = fortik, fos, fostor, fost, frag, fragment,
 FREG = fraj, frak, frakas, FRAKSIN = fraksen, FRANMASON = fra-
 mason, framb, FRIAND = frand, FRANG = franĝ, FRANGL = fran-
 gol, frap, frat, FRAL = fraŭlo, ALIEN = fremd, FRENES = frenez,
 FRESK = freš, fring, fringel, fripon, FRIS = friz, FROMAG = fro-
 maĝ, front.

GEL = frost, FRIG = frot, PREKOC = fru, frugileg, frukt,
 FRONT = frunt, FTIS = ftiz, FULIG = fulg, FULMIN = fulm, fum,
 fund, fundament, funebr, funel, fung, funt, FURAG = furaĝ, FU-
 RIOS = furioz, FURUNKL = furunk, FUC = fuš, fusten, PED = fut.

MERLUC = gad, gaj, GAL = gajl, GAN = gajn, FEL = gal, gal-
 anteri, galeri, galon, GALOC = galoš, gam, GAMAC = gamač, gant,
 garanti, garb, gard, GARDEN = ĝarden, gargar, gas, HOST = gast,
 gazel, gazet, ge, GELATIN = gelaten, GEM = ĝem, GEN = ĝen,
 GENERAZI = generaci, genitiv, GENET = genot, gent, GENTIL =
 ĝentil, genu, GERM = ĝerm, gest, LU aŭ HO = ĝi, GIB = ĝib, gips,
 GIRAF = ĝiraf, AD = ĝis, gitar, glaci, REPAS = glad, glan, gland,
 VITR = glas, LIS = glat, glav, MIK = glim, glit, glob, glor, GLUTIN =
 glu, glut, gob, JOV = ĝoj, golf, GURUR = gorgĝ, GRAZI = graci,
 grad, KOMT = graf, GRAN = grajn, gramatik, granat, grand, gra-
 nit, gras, grat, gratul, grav, GRAVID = graved, gravur, FROMENT =
 gren, grenad, gri, STIL = grifel, gril, grimac, grinc, GRIS = griz,
 UV = gros, GROC = groš, grot, gru, grup, SU DELEKT = ĝu, gudr,
 guf, gum, TURNOLUD = gurd, gust, GUSTA = gustumi, EKSAKT =
 ĝust, gut, guvern, gvardi, gvid, A = ha, GREL = hajl, hak, hal,
 EKSALAZI = haladz, halt, hamstr, KAOS = haos, KRIN = har, IN-
 DUR = hard, haring, harp, KUT = haŭt, hav, haven, heder, SUE-
 DOM = hejm, FUOKA = hekti (hele = akute aŭ klare aŭ lume),
 JUV = help, KEMI = hemi, hepat, herb, hered, HERESI = herez,
 hero, herni, HIDRARGIR = hidrarg, hidrogen, HIFRU = hieraŭ,
 KIMER = ĥimer, hipokrit, hirud, hirund, hiskiam, histori, histrik,
 o = ho, HODIU = hodiaŭ, hok, KOLER = ĥoler, hom, honest, honorn,
 PUDOR = honto, hor, KORUS = ĥor, horde, horizontal, HORLOG =
 horloĝ, hortulan, hosti, hotel, PEDOKORN = huf, humil, humor,
 KAN = hund, husar, HUS = kuz, A = i, ALIKVE = ia, POR ALIKVO =
 ial, ALIKVAM = iam, ibis, id, idili, idol, IN ALIKVE LOKO = ie, IN
 ALIKVE MANIERO = iel, DE ALIKVU = ies, ig, ISK = iĝ, IKTIOKOL =
 iĥtiokol, il, ILU = ili, ilumin, imag, imit, imperi, impres, implik,
 in, IRIT = incit, ind, indefirent, indign, indulg, industri, INFANT =
 infan, infekt, infer, influ, INFUS = infuz, INGVIN = ingven, INGE-
 NIER = inĝenier, INIZIATIV = iniciat, ATRAMENT = ink, inklin,
 inokul, insekt, insid, insign, inspir, instig, instru, INSTRUKZI =
 instrukci, insul, insult, INTENZ = intene, inter, interes, INTER-
 JEKZI = interjekci, INTERPUNKZI = interpunkci, intern, INTER-

TIN = intest, intim, intrig, invit, intermit, ALIKVO = io, ALIKVANTU = iom, ir, IN = is, AT = it, ALIKVU = iu, ISOL = izol, I = oj, ja, jak, JALUS = jaluz, jam, Januar, ANU = jar, JASMIN = jasmen, JOVED = jaüd, je, EKCU = jen, SI = jes, JET = jet, JONGL = jongl, KVANTU-TANTU = ju-des, jug, JUDIK = juğ, jugland, PRUR = juk, juli, jun, jung, juni, JUNIPR = juniper, jup, JUR = jur, ANTUMOMENTO = jus, just, juvel.

GRIE = kaê, kadr, kaduk, kaf, KAG = kağ, kahel, E = kaj kajer, kajut, kal, kaldron, KALEC = kališ, kalfatr, kalik, kalk,, kalikot, kalkan, kalkul, kalson, kalumni, kambi, kamel, KAMIN = kamen, kamer, kamfor, KAMISOL = kamizol, kamlot, kamomil, kamp, KANU = kan, kanab, KANALI = kanajl, kanap, kanari, kancelari, kancelier, kand, kandel, kankr, kant, kantarid, kantor, kanvas, kap, kapabl, kapel, kapitan, kapitel, KAPITUL = kapitulac, kapon, kapot, kapar, kapreol, kapric, kapsul, kapt, kapucen, KAPUC = kapuê, kar, KARABIN = karaben, karaf, karakter, karas, karb, kard, kardel, kares, kariofil, karmin, karnaval, karo, karob, karot, karp, karpen, kart, kartav, kartilag, KARTOC = kartoç, karton, karusel, kas, OKULT = kaš, kaserol, kask, KASTANI = kaštan, kastel, kastor, kastr, kat, kataplasm, katar, katarakt, katen, katun, KAUTERIS = kaüteriz, KAUS = kaüz, kav, kavalir, kavern, kaviar, KASU = kaz, KASA = kaze, ke, kegl, KALAR = kel, kalk, kelner, RESINELIGNO = ken, ker, kern, kerub, kest, KVALF = kia, PORKVO = kial, KVANDU = kiam, UBU = kie, KOM = kiel, DEKVU = kies, kvil, KVO = kio, KVANTU = kiom, kiras, BACI = kis, SUKENIL = kitel, KVVU = kiu, TOIS = klaft, klar, KKLARINET = klarinet, klas, klav, KULTUR = kler, klimat, klin, klister, HAVAPENO = klopod, KLOC = kloê, klub, KLUS = kluz, PUBR = knab, INPAST = kned, koakso, kobalt, kobold, KOCENIL = koçenil, KOIN = kojn, kot, kokcinel, koket, KOKLUC = kokluê, kokos, koks, kol, SALSIC = kolbas, koleg, kolekt, IRASK = koler, kolibr, kolimb, KOLOFONI = kolofon, kolomb, kolon, kolor, kolport, kolubr, kom, komand, PEKTIN = kombil, kombin, KOMENZ = komene, KOMENT = komentari, KOMERZ = komerc, komfort, komisi, komitat, KOMIS = komiz, komod, kompar, kompat, KOMPLAS = komplez, KOMPOS = kompost, KOMPRED = kompren, kompres, komun, komuni, KOGNOST = koni, koncern, kondamn, KONDIZI = kondiê, KONDOLENZI = kondolene, konduk, KONDUIT = kondut, konfes, konfid, konfirm, konfit, konform, KONFUS = konfuz, konjekt, KONJUC = konjugaci, KONJUNKZI = konjunkci, konk, konklud, konkur, konkurs, KONSZI = konsci, KONSZIENZ = konscienc, KONSEKVENT = konsekvenc, konsent, konserv, konsider, konsil, konsist, konsol, konsonant, konspir, konstant, konstat, konstern, konstru, konsum, kontant, kontent, kontor, kontrakt, KONTRU = kontraü, kontur; KONTUS = kontuz, konval, konven, konvert, konvink, konvulsi, konus, kopi, kor, koran, korb, kord, korekt, korespond, kork, korn, kornik, korp, KORPORAZI = korporaci, korpus, kort, korv, kost, kostum, kot, koton, koturn, kov, ENVELOP = kovert,

KVO = io, ALIK-
DL = izol,
= jar, JASMIN =
jes, JET = jet,
UDIK = juĝ, ju-
= juniper, jup,

kahel, E = kaj
atr, kalik, kalk.,
kamel, KAMIN =
amlot, kamomil,
kanap, kanari,
kantarid, kantor,
KUL = kapitulac,
kapt, kapucen,
karakter, karas,
kaval, karo, karob,
KROK = kartoĉ,
KASTANI = kaŝ-
katarakt, katen,
kavalir, kavern,
KAR = kel, kalk,
KVALF = kia,
KOM = kiel, DEK-
ras, BACI = kis,
KARINET = klar-
et. HAVAPENO =
knab. INPAST =
KOIN = kojn,
KOL, SALSIC =
kol, KOLOFONI =
kom, komand,
KOMENT = ko-
mitat, KOMIS =
kompoz. KOMPOS =
komun. komuni,
KONDIĈ, KONDO-
konfes, konfid,
KONJEKT, KONJUC =
konkur, kon-
KONSEKVENT =
konsist, konsol,
konstru, kon-
KONTRU = kontraŭ,
konvert, konvink,
konjekt, korespond,
korpus, kort,
KLOP = kovert,

KOVR, KRAC = kraĉ, KRAT = krad, krajon, KRAKELIN = kraken,
kramp, kran, krani, kratag, krater, kravat, kred, krem, kren,
KREPUSKL = krepusk, kresk, kret, krev, kribr, krim, kriminal,
kring, STROPIAT = kripl, krisp, krist, kristal, kritik, KRIS = kriz,
KROC = kroĉ, krokodil, HORS = krom, KORON = kron, kronik,
INGLUVI = krop, KROS = kroz, KRUZ = kruc, KRUC = kruĉ, krud,
kruel, krup, krur, krust, RIPID = krut, kub, KUBIT = kubut, kudr,
kuf, BALU = kugl, KOKV = kuir, GAT = kuk, KUKUL = kukol,
kukum, kukurb, kul, kuler, kulp, KUM = kun, kunikl, KUKUR-
BITL = kup, kupol, kupr, kur, KURAZI = kurac, KURAG = kuraĝ,
kurator, KURV = kurb, kurier, KORTIN = kurten, KUSIN = kusen,
KUZ = kuŝ, kutim, kuv, KUSEN = kuz, kvankam, KVANTIT = kvant,
kvar, kvaranten, KVARZ = kvare, kvart, kvartal, KVASU = kvazaŭ,
kverk, kviet, kvin, kvit, KVITANZ = kvitanc, labor, FATIGAT =
lac, lacert, LAC = laĉ, lad, laf, lag, VERNIS = lak, lake, DIARE =
laks, lakt, lam, lamp, lampir, lan, PAES = land, lang, lantern,
lanug, lard, LARG = larĝ, laring, LAKRIM = larm, larv, las, ULTIM =
last, SEKONDU = laŭ, FRASKAT = laŭb, LAVD = laŭd,
LAVR = laŭr, LAUT = laŭt, lav, lavang, LEZION = lecion, KORI =
led, LEKT = leg, LEG = leĝ, legend, legi, LEGUM = legom, lek,
lekant, leksikon, lent, lentug, leon, leontod, leopard, lepor, lepr,
APREND = lern, AGIL = lert, lesiv, LETR = leter, LIETANANT = leŭ-
tenant, lev, levkoj, LU = li, lian, libel, liber, libr, lien, lig, lign,
liken, likvid, likvor, lili, LIMIT = lim, limak, limonad, lin, lingv,
lini, link, LABI = lip, lir, lit, litani, liter, liut, livr, livre, DUONUNZ =
lod, LACES = log, HABIT = loĝ, logi, LOTU = lojt, lok, lokomotivo,
LODI = lol, long, lonicer, lorn, lot, lu, lud, luks, lul, lum, lumb,
lunatik, lund, lup, LUPL = lupol, lustr, SALD = lutr.

MAZ = mac, MAC = maĉ, MAGASIN = magazeno, magi, magnet,
MAIS = maiz, maj, majest, MAESTR = majstr, makler, makul,
MAKSIL = makzel, mal, maleol, MALGRU = malgraŭ, malic, mam,
man, mana, mangan, ED = mangĝ, manier, manik, mank, manovr,
MANTL = mantel, mar, MARAS = marĉ, MARCAND = marĉand,
marzipan, mard, mark, markot, marmot, marmor, MAROKIN =
maroken, MARC = marŝ, MARCAL = marŝal, mart, martel, mas,
MALI = maŝ, MACIN = maŝin, masiv, mask, mason, mast, mastik,
mastr, mat, MATIN = maten, MAT RAZ = matrac, matur, mebl,
MEC = meĉ, medal, medalion, medit, MEKANIK = meĥanik, MEIL =
mejl, mel, meleagr, TRAR = melk, melon, IPSU = mem, membr,
membran, memor, MAND = mend, mensog, ment, menton, merit,
MREIS = meriz, merkred, merl, mes, Mesi, met, MESTIER = meti,
LAR = mevo, MEDI = mez, MESUR = mezur, mi, miel, mien, mig-
dal, migr, miks, mil, mili, milit, min, MINAZ = minac, minut, mi-
gal, miop, MIOSOT = miozot, mir, mirh, mirt, MIRTIL = mirtel,
misi, mister, MISER = mizer, mod, model, moder, modest, mok,
mol, moment, mon, MONAK = monaĥ, MONARK = monarĥ, MENS =
monat, MUND = mond, moned, monstr, mont, montr, monument,
mops, mor, morbil, mord, DIMANU = morgaŭ, mort, morter, mo-

fus, most, HONOR = mošt, mov, MULIN = muelil, muf, MUG = muĝ, muk, mul, mult, mur, murmur, mus, MUC = muŝ, musk, muskat, MUSKL = muskol, muslin, mustard, mustel, mut, VERSU = n de direkto, NAZI = naci, NAT = naĝ, VICEN = najbar, KLOD = najl, LUSCINI = najtingal, NANKIN = nanken, nap, narcis, nask, natur, NOVU = naŭ, NAUS = naŭz, NAS = naz, ne, NEBL = nebul, NEZES = neces, NIV = neĝ, NEGLIG = negliĝ, NEGOZ = negoc, nek, NULF = nenia, NUNKVAM = neniam, NUSKVAM = nenie, NULEMANIERE = neniel, DENEMO = nenies, NULO = nenio, NEMO = neniŭ, nep, ABSOLUTE aŭ NEALIF = nepre, NID = nest, net, nev, NOS = ni, NIC = niĉ, nigr, nivel, ET = nj, GENTILOM = nobel, nobl, nokt, nom, nombr, nominativ, nord, not, notari, nov, novembr, NOVIZ = novic, nu, NUANZ = nuanc, nub, nud, nuk, nuks, nul (cifero), numer, NUNK = nun, SOLU = nur, nutr.

O, obe, objekt, obl, oblat, observ, obstin, OBSTRUKZI = obstrukce, odor, ofend, SAKRIFIK = ofer, ofic, oficir, FREKVENT = ofte, ok, OKASI = okaz, okcident, oksigen, oksikok, oktobr, OKSAL = okzal, OKL = okul, okup, KVAM = ol, ole, oliv, HOMARD = omar, UMBR = ombr, UMBREL = ombrel, on, UND = ond, ON = oni, onkl, opal, opini, oportun, AUR = or, ORAKL = orakol, ORANG = orang, ord, ORDR = orden, ordinar, ordon, orel, ORFAN = orf, ORGAN = orgen, orient, ornam, ON = os, osced, OS = ost, ostr, ov, oval.

Pac, PATIENZ = pacienc, FUS = paf, pag, PAGIN = paĝ, PAGI = paĝi, PALI = pajl, pak, pal, PALAZ = palac, palat, PALET = palet, palis, palm, palp, palpebr, pan, pantalon, panter, pantoff, pap, papag, PAPAVER = papav, paper, papili, par, parad, PARADIS = paradiz, PARALIS = paraliz, PARASIT = parazit, pardon, PARENT = parenc, PARENTES = parentez, parfum, PARKET = parget, park, ELMEMOR = parker, PAROKI = paroĥ, parol, part, parter, parti, particip, paru, pas, PASU = paŝ, pasament, paser, pasi, pask, pasport, past, PASTUR = past, PASTET = pasteĉ, PASTIL = pastel, pastinak, PASTOR = pastr, PATEL = pat, patr, patrol, PAUS = paŭz, pav, PAVIMENT = pavim, PEZ = pec, pedik, PIC = peg, PAESAG = pejzaĝ, pek, INSAL = pekl, pel, pelikan, PELIS = pelt, pelv, pen, pend, pendol, penetr, PINCEL = penik, pens, pensi, REPENT = pent, Pentekosto, PING = pentr, pep, per, PERC = perĉ, perd, perdrik, pere, perfekt, perfid, pergamen, peritone, perk, perl, perlamot, permes, peron, persekut, persik, persist, person, pes, pest, pet, PETUL = petol, PETROLE = petrol, PETROMIS = petromiz, petrosel, PONDER = pez, pi, pice, PED = pied, piedestal, pig, pik, PIKET = piked, BAL (por ludi) = pilk, pilol, pilot, pin, PINC = pinĉ, SPIL = pingl, pini, POINT = pint, pionir, pip, pipr, pips, pir, pirit, PIRUL = pirol, PIROS = piroz, PIL = pist, PLAZ = plac, plad, PLAFOND = plafon, plan, PLANT = (de piedo) pland, PLANET = planed, plank, plant, plastr, plat, PLATIN = platen, PLAVD = plaŭd, MAKSU = plej, plekt, plen, plend, TENOPLAT = plet, PLESIR = plezur, PLU = pli, plik, plor, plot, plu (aŭ de plu), plug, plumb, PLUC = pluŝ,

, muf, MUG = muĝ,
 muŝ, musk, muskat,
 ut, VERSU = n de
 jbar, KLOD = najl,
 narcis, nask, natur,
 EBL = nebul, NE-
 GOZ = negoc, nek,
 M = ĉnie, NULE-
 = nenio, NEMO =
 = nest, net, nev,
 ENTILOM = nobel,
 t, notari, nov, no-
 b, nud, nuk, nuks,
 nutr.
 OBSTRUKZI = obs-
 FREKVENT = ofte,
 oktobr, OKSAL =
 HOMARD = omar,
 = ond, ON = oni,
 orakol, ORANG =
 rel, ORFAN = orf,
 d, OS = ost, ostr,

GIN = paĝ, PAGI =
 t, PALET = palet,
 ater, pantofi, pap,
 l. PARADIS = para-
 ardon, PARENT =
 = parget. park,
 art, parter, parti,
 r, pasi, pask, pas-
 PASTIL = pastel.
 rol, PAUS = paŭz,
 = peg, PAESAG =
 = pelt, pelv, pen,
 i, REPENT = pent,
 erĉ, perd, perdrik,
 k, perl, perlamot,
 a, pes, pest, pet,
 etromiz, petrosel.
 pig, pik, PIKET =
 c = pinĉ, SPIL =
 dir, pirit, PIRUL =
 plad, PLAFOND =
 = planed, plank,
 plaŭd, MAKSU =
 = plezur, PLU =
 ab, PLUC = pluŝ,

pluv, A = po, poent, BOKAL = pokal, POLIZ = polie, poligon,
 POLIR = polur, polus, polv, pom, PONIARD = ponard, pont, popl,
 popol, por, porcelan, PORZI = porĉi, pord, porfir, pork, port, por-
 ter, portret, POC = poŝ, posed, POSTU = post, post = poŝt, pos-
 ten, postul, pot, potas, POTENZ = potenc, pov, pra, praktik, pram,
 RAZION = prava, precip, PRECIS = preciz, predik, predikat, prefer,
 PREK = preĝ, prem, premi, PREND = pren, prepar, PREPOSIZI =
 prepozici, IMPRIM = pres, PRESKU = preskaŭ, pret, pretekst, pre-
 tend, preter, prez, PRESENT = prezent, PRESID = prezid, DE =
 pri, PRIMUL = primol, PRINZ = princ, printemp, privat, privilegi,
 pro, procent, proces, produkt, profesi, profet, profit, profund, pro-
 gres, proklam, PROKRASIN = prokrast, PROP = proksim, promen,
 promes, PROMONTARIO = promontor, pronom, pronom, propr,
 prosper, prov, proverb, PROVINZ = provinc, PROVIS = proviz,
 prudent, BRIN = prujn, prun, prunel, EMPRUNT = prunt, pruv,
 publik, PUDL = pudel, pudr, pung, pul, pulm, pulv, PULVR = pul-
 vor, pumik, pump, pun, PUNZ = pune, PUNC = punĉ, punkt,
 DENTEL = punt, pup, pupil, pur, purpur, pus, IMPULS = puŝ, put,
 putor, putr.

RAPAC = rab, rabat, raben, rabot, RUOT = rad, radi, radik,
 rafan, rafin, SURKAVAL = rajd, JUS = rajt, rakont, ramp, ran,
 RANZ = ranc, MARGIN = rand, rang, RANUNKL = ranunkol, rap,
 rapid, FLERET = rapir, raport, rasp, rat, RAUK = raŭk, BRUK =
 raŭp, rev, RAS = raz, re, reciproke, REDAKZI = redakci, redaktor,
 reg, REKS = reĝ, regal, regiment, region, registr, regn, regol, REGL =
 regul, rekomend, REKOMPENS = rekompenc, rekrut, rekt, rel,
 religi, rem, remburl, REMPART = rempar, RENKONTR = renkont,
 rent, renvers, respekt, respond, rest, RESTOREZI = restoraci, ret,
 rev, RISERV = rezerv, RESIN = rezin, rib, ribel, RIC = riĉ, ricev,
 rid, rif, REFUG = rifuĝ, RIFUS = rifuz, rigard, rigid, VEROL = rigl,
 REKOLT = rikolt, RELAT = rilat, rim, rimark, REMED = rimed,
 KOREGI = rimen, ANEL = ring, rinocer, rip, ripat, REPOS = ripoz,
 REPROC = riproĉ, risk, risort, river, REVERENZ = riverenc, RIS =
 riz, RAD = rod, romp, rond, ronk, ROR = ros, rosmar, ROSMA-
 RIN = rosmaren, rost, rostr, rot, ROS = roz, ROSARI = rozari,
 DEKOMBR = rub, RUBAN = ruband, RUBIN = ruben, rubrik, RUBR =
 ruĝ, ruin, rukt, rul, rum, RUGIN = rust, ASTUT = ruz.

Sabat, sabl, BREB = ŝaf, safir, safran, SAGIT = sag, SAPIENT =
 saĝ, sagac, SEMBL = ŝajn, sak, SKAK = ŝak, ĈAKAL = ŝakal, sakr,
 sal, SAVL = ŝal, SALARI = salajr, salamandre, salamoniak, salat,
 salik, salm, CALM = ŝalm, salon, salpetr, salt, salut, salik, sam,
 CAMOSK = ĉam, sambuk, san, CANSAL = ŝancel, sang, ALIIG =
 ŝanĝ, sankt, sap, sardel, CARG = ŝarg, ŝarg, SARKL = sark, REKIN =
 ŝark, sat, ALTEFENA = ŝati, satur, SAUC = saŭc, SKUM = ŝaŭm,
 SALV = sav, SZEPTR = sceptr, SZI = sci, SZIENZ = scienc, sciur,
 se, seb, sed, seg, SEDI = seĝ, sek, sekal, SEKZ = sekc, sekret, sekre,
 tari, seks, sekund, sekv, sel, EKORC = ŝel, SERLAKT = selakt,

BRETEL = šelk, sem, SETIMAN = semajn, SINU = sen, SENS = senc, INVI = send, sent, SENTENZ = sentenc, sep, septembr, SERK = serĉ, SKERZ = ŝerc, SERGENT = serĝent, seri, SERIOS = serioz, serpent, serur, serv, SERVIZ = servic, SERVITUT = servut, ses, sever, SESON = sezon, SI = si, ELU = ŝi sifl, sid, OBSID = sieĝ, SIGL = sigel, sign, signal, signif, silab, SKUT = ŝild, silent, silik, SET = silk, silur, silvi, MOIS = ŝim, simi, simil, simpl, sincer, ECANDOL = ŝind, singult, singor, JAMBON = ŝink, NAV = ŝip, STRACI = ŝir, siring, PROTEG = ŝirm, sirop, sitel, SITUAZI = situaci, skabi, ESKADRON = skadr, skal, SKAPL = skapol, skarab, SKARLATIN = skarlat, skarp, SKATL = skatol, skerm, skiz, sklav, skolop, skorbut, skorpi, skrap, skrib, SKROFUL = skrofol, SKUOT = skui, skulpt, FLAGEL = skurĝ, skvam, slim, KLAVD = ŝlos, BACIEG = ŝmac, smerald, UNT = ŝmir, FUN = ŝnur, sobr, societ, sof, soif, SOLI = sojl, slo, soldat, solen, solv, ESTAT = somer, son, SONG = song, sonor, sonoserpent, sopir, sopran, sorb, SORCEL = sorŝ, sorik, SORBU = sorp, sort, sov = ŝov, SOVAG = sovaĝ, PALU = ŝovel, SPAZ = spac, spalir, EKONOMI = ŝpar, spat, SPEZ = spec, SPEKL = spegul, EKSPERT = spert, SPES = spez, spic, spik, spin, FILA = ŝpin, SPINAK = spinac, spion, spir, spong, ESPRIT = sprit, spron, SPERG = ŝpruc, sput, ARMARI = ŝrank, VIS = ŝraŭb, stub, TRET = stabl, STAZI = staci, STABL = stal, ACIER = ŝtal, stamp, stan, standard, stang, star, stat, STAD = ŝtat, TRAPUNT = step, stel, FUR = ŝtel, sterk, sterled, stern, stertor, stil, stip, BLOC = ŝtip, stof, ETOF = ŝtof, stomak, PIETR = ŝton, STOP = ŝtop, strab, strang, strat, STRING = streĉ, strek, stri, strig, strik, KALZ = ŝtrump, strut, student, stuk, ETUP = stup, STUP = ŝtup, sturg, sturn, SULIER = ŝu, sub, subit, subjekt, sublimat, substantiv, SUC = suĉ, sud, SUFR = sufer, SUFIC = sufiĉ, sufoc, sue, SUKcin = sukeen, sukces, SUKR = suker, DEB = ŝuld, sulfur, sulk, EPOL = ŝultr, sum, SOLEL = sun, sup, super, SUPERSTIZI = supertiĉ, SUPOZ = supoz, supr, sur, surd, SURPRIS = surpriz, surtut, suspekt, SPAND = ŝut, SPOSOPROPON = svat, TURGESK = ŝvel, sven, BRAND = sving, SUDOR = ŝvit.

Tabak, taban, tabel, tabl, tabul, DETACMENT = taĉment, taft, DI = tag, SARTOR = tajlor, taks, talent, tali, talp, tambur, tamen, tan, tapet, TAPIS = tapiŝ, tas, ESTABONE = taŭg, tavolo, te, TEDI = ted, teg, tegment, teks, ASIET = teler, tem, temp, TEMPOR = tempi, ten, tend, TENDIN = tenden, tent, ter, teras, TEREbINTIN = terebint, termin, STERNUT = tern, TEROR = terur, testament, TESTIKL = testik, testud, tetan, tetr, tetra, TES = tez, TAlF = tia, POR HO = tial, TUM = tiam, tibi, IBU = tie, SIK = tiel, tigr, tikl, tili, tim, timian, timon, tine, tint, ID = tio, TANTU = tiom, tir, TITL = titol, IS = tiu, TEL = tol, toler, tomb, tombak, ton, tond, TONITR = tondr, topaz, TORC = torĉ, tord, torf, torn, HAVRESAC = tornistr, tort, tra, trab, tradukt, traf, TRAKF = traĥe, TRAT = trajt, trakt, trankvil, trans, tre, TREFL = tref, trem, TREMBL = tremol, tremp, tren, TRESOR = trezor, tri, tribun, trifoli, trik, tri-

= sen, SENS = senc,
septembr, SERK =
, SERIOS = serioz,
UT = servut, ses,
sid, OBSID = sieĝ,
= ŝild, silent, silik,
imil, simpl, sincer,
ŝink, NAV = ŝip,
SITUAZI = situaci,
pol, skarab, SKAR-
n, skiz, sklav, sko-
skrofol, SKUOT =
D = ŝlos, BACIEG =
r, societ, sof, soif,
omer, son, SONG =
RCEL = sorŝ, sorik,
aĝ, PALU = ŝovel,
= spec, SPEKL =
oik, spin, FILA =
rt = sprit, spron,
aŭb, stub, TRET =
ŝtal, stamp, stan,
UNT = step, stel,
tip, BLOC = ŝtip,
P = ŝtop, strab,
k, KALZ = ŝtrump,
tup, sturg, sturn.
antiv, SUC = suĉ,
UKCIN = sukeen,
k, EPOL = ŝultr,
upertiĉ, SUPOS =
suspekt, SPAND =
BRAND = sving,

= taĉment, taft,
o, tambur, tamen.
tavol, te, TEDI =
TEMPOR = tempi,
REBINTIN = tere-
testament, TES-
tez, TALE = tia,
= tiel, tigr, tikl,
TU = tiom, tir,
mbak, ton, tond,
orn, HAVRESAC =
traĥe, TRAT =
rem, TREMBL =
trifoli, trik, tri-

kot, tril, BIB = trink, trip, tritik, trivial, tro, trog, tromb, tromp,
tron, tropik, trot, trotuar, TROUS = trouz, trov, tru, trud, truf,
trul, trumpet, trunk, trut, tualet, tub, tuber, tuf, STATIM = tuj,
tuk, tul, tulip, tumult, tur, turban, turd, turkis, turment, turn,
turnir, turt, tus, TUC = tuŝ, tut

AN = u, I = uj, ul, ulcer, ulm, um, umbilik, UNZ = unc, ung,
uniform, univers, universal, universitat, UN = unu, ur, urb, urin,
urn, urogal, urs, urtik, UN = us, uter, util, US = uz, usurp.

Vafl, vag, vagon, vakcini, CER = vaks, val, VALIS = valiz,
vals, van, BUK = vang, vanil, VANIT = vant, vapor, ENGAG = varb,
variol, KALOR = varm, KUID = vart, vasal, vast, vat, VAS = vaz,
ve, veget, VEIN = vejn, EVEL = vek, vekt, vel, VELIN = velen,
FLETR = velk, velur, ven, vend, vendred, venen, VENG = vengĝ,
venk, vent, VENTIL = ventol, ventr, ver, verb, verd, verdigr, verg,
KOMPON = verk, verm, VERMICEL = vermiĉel, vers, FUD = verŝ,
verst, VERTIK = vert, vertebr, vertikal, veruk, vesp, VESPR =
verper, VESPERTIL = verpert, vest, vestibl, GILET = veŝt, PARI =
vet, TIEMP = veter, vetur, YESIK = vezik, VISIR = vizir, VOS =
vi, KARN = viand, viburn, vic, vid, vidv, VIGIL = vigl, vikari, vil,
VILAG = vilaĝ, vin, vinagr, MALIOT = vind, HIVER = vintr, viol,
violon, VIOLONCEL = violonĉelo, FUET = vipo, viper, vir, VIRGIN =
virgulin, virt, virtuos, ESU = viŝ, vitr, vitriol, viv, VISAG = visaĝ,
VISIER = vizier, VISIT = vizit, VOC = voĉ, VI = voj, VOJAG = vojaĝ,
vok, vokal, VUL = vol, volont, volum, volupt, volv, vom, VOKABL =
vort, KOD = vost, vual, vulkan, vulp, vultur, VULN = vund.

Zebr, zenit, zibel, zingibr, zink, zizel, zon, KUID = zorg,
BURDON = zum.

L. ZAMENHOF.

La proponitaj reformoj de Z. devis esti voĉdonataj de la tuta
abonantaro de la gazeto; la lasta limtempo por alsendo de voĉoj
estis fiksita je la 1a aŭgusto 1894. Trompeter provis influi la voĉ-
donantojn. Du monatojn antaŭ la limtempo de voĉdonado li sciigis
en la Esperantisto la tutan abonantaron, ke li mem voĉdonos por
la reformo.

Sed la reformemuloj ne ĉiam konsentis kun la proponoj fara-
taj? Ĉiu ja havis siajn proprajn ideojn pri la pli bonaj reformoj.
Samtempe la plejmulto de esperantistoj, uzantaj la lingvon, akre
protestadis kontraŭ ĉia reforma tendenco. Sino Okromĉedjelova el
Moskvo skribis «Neniu volus lingvon, kiun li devus senĉese reler-
nadi». Borovko skribis ankoraŭ pli energie «Mi faras proponon
plej gravan el ĉiuj — fari neniun proponon pri ŝanĝoj, ĉar tio estas
tre glita vojo». «El tiu fakto, diris Voltaire, ke ĉiu lingvo estas ne
perfekta, ne sekvas, ke oni devas ĝin ŝanĝi».

Ankaŭ pioniro de franca movado, de Beaufront, argumentis kontraŭ reformado de la lingvo ĉar « se la legantoj de la gazeto, renkontos proponojn de ŝanĝoj, ili pensos ke la lingvo ne estas ankoraŭ preta, finita ». Estis ankaŭ aliaj personoj kontraŭ iu ajn reformo ; Ekz. Devjatnin, Ostrovski, Nylen, Lojko, Grabowski, Kofman, Lemaire. Kelkaj estis jam bonaj esperantaj literaturistoj fidelaj al la evolukaraktero de E. Grabowski elmontris pli malfrue certan reformemon sed rapide revenis al E. kies vera poezia majstro li estis. De Beaufront, Kofman kaj Lemaire fariĝos pli poste la ĉefoj de la skisma ido -movado. Voĉdonante en 1894 kontraŭ la reformoj ili agis tiel pro konsideroj taktikaj, celante eviton de la ruiniĝo de E., kaj tute ne pro atento de la ideo de iompostioma senĉesa pliriĉiĝo de la lingvo.

La unua rezulto en aŭgusto 1894 estis :

Kontraŭaj al ĉiuj reformoj	144
Por la nova projekto	12
Por aliaj reformoj	3
Por ŝanĝoj en la projekto	95

Krom tio Zinovjev kaj kelkaj aliaj abonantoj alsendis voĉojn neŭtrajn al libera dispono de Z. sed li tute ne volis kalkuli tiujn ĉi voĉojn nek sian propran « por ne fari ian moralan premon sur la voĉdonantoj ĝis absoluta fino ».

Do la plejmulto estis kontraŭ ĉiuj reformoj, sed ĉar la nombro de respondoj ne atingis postulatan trionon de la ĝenerala nombro de Liganoj laŭ la akceptita regularo la voĉdonado devis esti ripetita post 3 monatoj. La fina rezulto estis kalkulita nur en Novembro, 11 novaj Liganoj sendis siajn voĉojn 7 ŝanĝis siajn unuajn respondojn kaj 6 inter ili voĉdonis nun kontraŭ reformoj. Z. denove ne voĉdonis nek mem, nek por tiuj kiuj alsendis voĉojn al lia dispono.

La definitiva rezulto estis :

Kontraŭ ĉiaj reformoj	157
Por la nova projekto sen ŝanĝoj	11
Por aliaj reformoj	3
Por la projekto kun diversaj ŝanĝoj	93

Inter la lastaj estis Trompeter, la financa mastro de la « Esperantisto » sed la lingvo restis ne reformata.

Z. triumfis, sed por iom dolĉiĝi tiun rezulton al la malkontentuloj li skribis « la plejmulto trovis, ke pro diversaj kaŭzoj en la nuna tempo nenio en la lingvo devas esti ŝanĝita ; ĉu iam poste oni faros iajn ŝanĝojn aŭ ne, pri tio neniu decidis, nek povus decidi. La lingvo estis savita de plena detruo. Similan provon eltenis ĝis nun nenia alia lingvo : Volapuk pereis danke al malpaca konflikto inter sia obstina aŭtoro, kiu neniam ĉesis konsideri la lingvon, kiel sian netuŝeblan propran kaj reformistoj ju pli oponemaj despli Schleyer estis kontraŭ al ĉiuj diskutadoj. Kaj fine en 1898 Volapuk mortis por fari lokon al Idiom neŭtral kiu same fiaskis kiel

aufrent, argumentis
gantoj de la gazeto,
la lingvo ne estas
onoj kontraŭ iu ajn
Lojko, Grabowski,
erantaj literaturistoj
montris pli malfrue
vera poezia majstro
fariĝos pli poste la
en 1894 kontraŭ la
elante eviton de la
leo de iompostioma

144
12
3
95

atoj alsendis voĉojn
volis kalkuli tiujn
moralan premon sur

, sed ĉar la nombro
la ĝenerala nombro
lo devis esti ripetita
nur en Novembro,
iajn unuajn respon-
rmoj. Z. denove ne
ĉoĉojn al lia dispono.

157
11
3
93

astro de la « Esper-

on al la malkonten-
versaj kaŭzoj en la
a; ĉu iam poste oni
nek povus decidi.
provon eltenis ĝis
malpaca konflikto
deri la lingvon, kiel
li oponemaj despli
fine en 1898 Volap-
u same fiaskis kiel

aliaj postaj projektoj. Jen kiel Z. retrovinte fine trankvilon kaj liberon esprimi sian intiman personan opinion, karakterizas tiun gravan momenton : « Nuboj paralizadis dum la nuna jaro la tutan energion de niaj amikoj ĉiam pli densigante ili solviĝis per fulmotondro, kiu minaca en la komenco, montriĝis en la fino tre bonfara, ĉar ĝi per unu fojo, dank'al la novembra decido de la Ligo, purigis la atmosferon kaj donacis al ni pacon kaj lumon por longa tempo. Liberigita de demandoj internaj nia afero povas nun en plena tuteco turniĝi eksteren al senhalta kaj senmalhelpa progresado.

Bedaŭrinde jam en la julia numero 1894 de Esperantisto, en kiu aperis unua komunikado pri provizoraj rezultoj de la voĉdonado, troviĝis ankaŭ komunikado, ke la subteno de Trompeter por la gazeto estos ĉesigata ĉe la fino de la jaro 1894.

En verkoj pri esperanta historio (ekz. Zakrzewski) oni ordinare asertas ke Trompeter promesis al la gazeto sian subtenon por daŭro de tri jaroj. Tamen nenie oni trovas originalajn citaĵojn, ke tia estis efektive lia intenco el la jaro 1891. Tute male, en la januara numero de la jaro 1892 Z. skribis ke por ekzisto de la gazeto, la danĝero pasis por eterne ... ĉiuj zorgoj estas por ĉiam forigitaj ».

Trompeter ĉesigis sian subtenon ne pro tio, ke finiĝis la tempo, por kiu li promesis ian subtenon, sed ĉar li restis tre malkontenta kun la rezultoj de la voĉdonado pri reformoj.

Z. estis ree devigata preni sur sin la ŝarĝon prizorgi eldonadon de la gazeto. La situacio por la adeptoj de E. estis tre malfacila. Speciale multon malgajnis E. en Germanujo. en sia organiza citadelo de Nurnberg. Post la fino de 1894 la plejmulto el germanaj volapukistoj, venintaj al E. retiris sin de la movado. Ili konsideris E. pli perfekta ol Volapuk sed ili volis ĝin ankoraŭ pliperfektigi laŭ siaj personaj preferoj. Ĝis 1903 en Germanujo ne plu estis iu E. societo. Schmidt prezidinto de Nurnberga E. Grupo kune kun siaj klubanoj forlasis E. kaj aliĝis al Idiom Neŭtral por pli poste en 1908 refoje lasi Idiom Neŭtral por aliĝi al Ido.

Malfortiĝo de la movado kaŭzis ke komencis heziti kaj dubi pri vivkapableco de E. ankaŭ personoj, kontraŭstarintaj la reformoj en 1894. Inter ili, Grabowski — iama volapukisto, la unua esperantista verkisto post Z. estis ankaŭ plena de tiaj duboj. Dum la reforma periodo li estis kontraŭ la reformoj sed jam post unu jaro li forlasis E. kaj okupis sin pri diversaj reformprojektoj. Nur post 9 jaroj en 1903 li revenis al E. ekkompreninte la karakteron de E. evoluo kaj ĝian superecon kompare kun izolita persona lingvo reformado kaj eksperimentado.

Krom tio okazis afero tre malfeliĉa en siaj sekvoj. En la numero 2 de 1895 Z. enpresigis tradukaĵon de malgranda verketo de Tolstoj : Prudento kaj kredo. Laŭ sekretaj arkivoj de la cara politika polico, ekestis tiutempe ĉe rusaj tolstojanoj projektoj ekuzi E. por propagando de siaj ideoj. Sed ĝuste tiuj projektoj donis al la malforta E. novan fortan baton.

La cara cenzuro informita pri la alianco starigota inter Tolstojanoj kaj esperantistoj, bonuzis la aperon de la artikolo de Tolstoj en la Esperantisto por malpermesi la gazeton en Ruslando. Tiamaniere la ĵurnalo perdis la 3/4 de siaj abonantoj. Tio ankaŭ interrompis la eldonadon de la biblioteko kaj de la gazeto kaj prokrastis la anoncitan konkurson kun premio de 250 frankoj por Esperantisto alportinta plejmulton de utilo.

En la lasta numero datita Majo-Junio 1895 sed kiu efektive aperis nur en Aŭgusto, Z. anoncis ke li jam ne havas eblon eldoni gazeton en ĝisnunaj kondiĉoj kaj priponas novajn : duona formato, numeroj dumonataj, la abonantoj al kiuj la gazeto devos esti sendata en fermitaj kovertoj, t.e. en Rusujon aldonos 1,25 fr jare.

Sed post la pretigo de tiu ĉi numero Z. devis forpreni eĉ tiun proponon en letero datita 15an de Aŭgusto li skribis : « kun doloro en la korĝo mi devas diri al vi adiaŭ, miaj karaĵ amikoj kaj kunbatalantoj ? Kiam la cirkonstancoj pliboniĝos mi komunikos kun vi denove ».

Tiel finiĝis historio de la unua kaj dum ses jaroj sola gazeto esperantista (se ni ne kalkulus bulgaran ĵurnaleton aperintan kun interrompoj en jaroj 1890 kaj 1891 en Sofia). Ni povas nur admiri sindonecon kaj energion de tiuj malmultaj esperantistoj, kiuj en plej malfavoraj cirkonstancoj, sukcesis subteni esperantan publikan agadon, krei esperantan centron, alte teni standardon ĉirkaŭ grupiĝis samideanoj, trapasi venke neeviteblan en ĉiuj similaj okazoj batalon inter reformistoj kaj tiuj, por kiuj la vivo de la lingvo estas celo pli grava ol ĝia perfektigado, disjeti en multajn landojn fruktoportajn semojn, kiuj ĉu pli-malpli frue, ĉie, kien ili trafis, alportos riĉan rikolton.

Ni fermas tiun slavan periodon per mallonga revuo de diversaj laboroj, kiuj dum tiu ĉi epoko karakterizis la esperantan movadon.

A. Asocioj laŭ kronologia ordo estis fonditaj 1888 Nurnberg 1889 Moskvo, Sofia, 1890 Schalke, Ivanovo-Voznjesensk 1891 Munchen, Upsala Murom, Freiburg (Baden) Peterburgo, 1892 Malaga Goteborg, Osterby, Erlangen, Schweinfurt, Vilno, Varsovio, Stenby, Odessa, Reims-Soisson, Hensingfors, 1895 Vladimir.

La literaturo kalkulis ĝis januaro 1895 : 75 verkojn el kiuj 47 lernolibroj kaj vortaroj (krom la 4 unuaj de Z. : hebrea (Hanez), angla (Geoghegan), sveda (Henrichundquist), hispana (de Wahl), germana (Nurnberga klubo), latva (Libek), rumana (Frollo), sveda (Nielsen), bulgara (Bogdanov), itala (Marignini), portugala (Huer-tas), bohema (Lorenc), hebrea (Gureviĉ), rusa (Z.), germana (Schmidt kaj Trompeter), germana (Meier), litova (Dombrovski), franca (de Beaufront), sveda (Backmann), portugala (Ferreira). Vortaro universala (Z.). sveda (Jonson), esperanta ekzercaro (Z.), germana (Z.), 8 propagandajn broŝurojn. 12 literaturaj verkoj : Grabowski

rigota inter Tolsto-
artikolo de Tolstoj
en Ruslando. Tie
oj. Tio ankaŭ inter-
zeto kaj prokrastis
nkoj por Esperan-

5 sed kiu efektive
havas eblon eldoni
n : duona formato.
eto devos esti sen-
nos 1,25 fr jare.
is forpreni eĉ tiun
ribis : « kun doloro
amikoj kaj kunba-
komunikos kun vi

s jaroj sola gazeto
ton aperintan kun
povas nur admiri
erantistoj, kiuj en
esperantan publi-
standardon ĉirkaŭ
n ĉiuj similaj oka-
vivo de la lingvo
n multajn landojn
ie, kien ili trafis,

a revuo de diver-
esperantan mova-

aj 1888 Nurnberg
esensk 1891 Mun-
rgo, 1892 Malaga
o, Varsovio, Ste-
Vladimir.

5 verkojn el kiuj
: hebrea (Hanez).
spana (de Wahl).
na (Frollo), sveda
portugala (Huer-
germana (Schmidt
ovski), franca (de
ira), Vortaro uni-
ro (Z.), germana
rkoj : Grabowski

(Neĝa blovado, la Gefratoj, La nova jaro, Janko muzikanto, Kondukanto, Liro de Esperantistoj), E. de Wahl (Princino Mary), de Maynov (Renaskita Manfred), Lojko (Fabloj de Ezopo), Neumark (La libro Ruth), Z. (Hamleto), Devjatnin (Demono, Boris Godounov), de Beaufront (Preĝareto), Klaresino (Alfabeto originala), kaj plie I muzika verko (Ādeskolol, himno kaj 4 adresaroj).

En la gazeto Esperantisto ni trovis artikolojn de la sekvantaj veteranoj :

F. DE WAHL. — Baltgermano, instruisto de matematiko kaj fiziko en supera reallernejo, antaŭe oficiro de la rusa milita maristaro. Nask. 11/8/1867 en Bogopol loĝis en Tallin, kie li estis komunuma delegito 1911-1917. Estis pioniro de E. kunfondinto de la unua E. grupo en Rusujo, Espero en Petrograd, Verkis E. hispanan vortareton en 1889 laŭ la malgranda rusa de Z. tradukis el la rusa La Princinon Mary rakonto de Lermontov. Post la vĉdonado de 1894 li forlasis E. kaj publikigis en 1922 la lingvon Occidental kaj la revuon Kosmoglot.

A.F. RUNDSTEDT. — Svedo, doktoro de teologio, paroka pastro en Gokhem, nask. 28/1/1861 en Beateberg. Studento de la Universato en Upsala li trovis en librovendejo 31an de Marto 1889 ekzempleron de Nurnberga lernolibro de E. Leris. Korespondis inter aliaj kun Grabowski, Einstein kaj Z. Verkis lernolibron 1890. Poste restis neaktiva. Mortis 1934.

N. BOROVKO. — Ruso. Nask. 1863 en Zaslave (Volinia Gubernio), mortis en 1913 en Simferopol. Ricevis militedukon sed la aresto kaj ekzilo en Zajsan (Siberio) interrompis lian militkarieron. Poste li laboris nur kiel privatinstruisto kaj ĵurnalisto. Li fariĝis Esperantisto en la ekzilo en la komenco de la E. movado Post fino de l' ekzilo li loĝis en Odesa kaj tie vigle partoprenis la lokan propagandon de E. Li tradukis la Ŝtonan Gaston de Puŝkin (1895) kunlaboris ankaŭ al Lingvo Internacia redaktis Jarlibron E. (Upsala 1897). Laŭ lia demando, Z. skribis al li la faman leteron pri la deveno de E. En 1895 li edziĝis kun tre bona Esperantistino Antonina ĉajkovskaja kaj transloĝiĝis en Peterburgo kaj tie daŭrigis sian E. agadon. Borovko estis elektita prezidanto de la Societo Espero 1896-1897. En 1911 li energie disputis kontraŭ Gaston Moch por fonetika skribado de propraj nomoj en E.

V. DEVJATNIN. — Ruso, Nask. 1862 kaj pasigis siajn infanjarojn en la sovaĝa Orlova regiono. Fariĝis instruisto de la latina kaj rusa literaturoj en Kiew poste en Vilna. Antaŭe li estis volapu kisto. En 1891 li ekkonis E. Post unumonata studado li tradukis poemon de Lermontov : Anĝelo, presita en julia numero de la E-isto. De nun li fariĝis korespondanto, poste amiko de Z. Partoprenis la 1an kongreson kaj iĝis Lingva komitatano. Ĉe la 7a kongreso en Antwerpeno 1911 li gajnis la unuan premion de literatura konkurso. Laŭ invito de Sebert, li iris Parizon kie dum unu jaro vigle laboris

por E. en 1912 li piediris kun la turka E-isto Roman dum 42 tagoj al Krakovo por la 8a kongreso. Post la kongreso li laboris en Mun-chen por la entrepreno Parkurbo E. (pri kiu ni paroloŝ pli poste), post kies fiasko li vojaĝis al Leipzig por labori ĉe la E. Instituto. Fine de julio 1914 li ekveturis al Parizo por la Kongreso sed nokte la vagonaro estis haltigata, ĉiuj vojaĝantoj al Parizo estis arestataj kaj oni resendis ilin al Leipzig. Devjatnin fariĝis militkaptito en urbeto Traunstein ĝid 1918. Post la unua jaro li povis daŭrigi sian E-istan agadon, doni E. lecionojn al germanaj sub-oficiroj, ricevis eĉ salajron. En 1918-22 li laboris en Leningrad, gvidis kursojn, estris societojn, ktp. La literatura agado de D. estis ampleksa. De li aperis en la krestomatio versaĵoj originalaj kaj tradukitaj kaj la originala rakonto Arturo. Li tradukis la poemon de Lermontov : Demonio, verkojn de Puŝkin : Boris Godunov, Poltava, Ruslano kaj Ludmila kaj multajn aliajn rusajn poemojn. Verkis la komedie-tojn originalajn : Edziĝo, Nefinita Dramo, La instruita mimikisto, verkis la rakonton en versoj, Nevola mortiginto kaj Unuaj E. sati-rojn Kolekto de liaj lit. verkoj aperis en 4 volumoj de Plena Ver-karo (1906-11 584 paĝoj). Aliaj verkoj : Piedvojaĝo al la oka. Ele-menta E. sintakso, E. Afiksaro, lernolibroj por rusoj. Kun labo-rinto de la E-isto kaj la Ondo de E. Mortis en 1938.

ANGELO
(el Lermontov)

En mezo de nokto, en blua ĉielo
Traflugis kaj kantis plej bela anĝelo
Kaj nuboj kaj steloj kaj lun'en irado
Atentis kun ĝojo je l' sankta kantado

Li kantis feliĉajn, neniam pekantajn
Spiritoj kun DI' en ĉielo loĝantaj
Li kantis pri Patro ĉiela kaj tera
Kaj lia laŭdado ne estis malvera.

Animon tre junan en brakoj li tenis
En mondo malgaja naskiĝi ĝi venis
Kaj sono de l' kanto en juna animo
Restadis sen vort' sed kun viva estimo.

Tre longe en mondo ĝi estis premata
Je revo mirinda pri Di' plenigata,
Kaj ŝanĝi la kanton de l'sankta sincero
Ne povis por ĝi ĉiuj kantoj de l' tero

DEVJATNIN.

Otto ZEIDLITZ. — Svedo, ^{шведского} paroka pastro en Palaja. Naskis 9/12/60, mortis Aŭgusto 1943. Unu el la pioniroj en Svedujo. Kun-fondinto de E. grupo en Upsal. Verkis por la unuaj gazetoj kaj tradukis en sveda lingvo. La unua aperinta estis « La literaturisto kaj lia fianĉino » de Flygare 1895. Post la Ido-krizo li forlasis la E. movadon.

A. KOFGAN. — Ruso, librotenisto en Odessa, estis unu el la eminentaj E. poetoj kaj tradukistoj de la unua periodo. Li verkis

oman dum 42 tagoj
o li laboris en Mun-
i paroloŝ pli poste),
ĉe la E. Instituto.
Kongreso sed nokte
arizo estis arestataj
ĝis militkaptito en
i povis daŭrigi sian
sub-oficeiroj, ricevis
ad, gvidis kursojn,
estis ampleksa. De
aj tradukitaj kaj la
on de Lermontov :
oltava, Ruslano kaj
verkis la komedie-
instruita mimikisto,
kaj Unuaj E. sati-
moj de Plena Ver-
aĝo al la oka. Ele-
rusoj. Kun labo-
988.

originale poemojn kaj tradukis la dramon « Kain » de Byron, par-ton de « Iliado » kaj de « Faust » de Goethe. Lia stilo kaj tradu-karto distingiĝis per arta simpleco kaj viva klareco. En la komenca periodo de literaturo li vekis admiron per sia esprim-kapablo. En 1896 li planis aperigi poemaron tradukitan el 18 lingvoj (kiel poste faros Grabowski kaj Kalocsay). Bedaŭrinde li fariĝis Idisto kaj poste Occidentalisto kaj estis perdita por nia movado. Tamen liaj postlasitaj verkoj restas rimarkindaj. Li tradukis ankaŭ « Edziĝo de Figaro » de Beaumarchais, 1898.

Felikso ZAMENHOF (Fez). — Polo, farmacisto, frato de Z. Nask. 6/12/1868 en Bialystok, mortis 4/12/1933 en Varsovio.

Li estis granda amiko de la orfoj. La unua en la familio kiu lernis E. de sia frato Z. Kiel juna knabo li konatiĝis kun la ideoj de sia frato kiu havis iun por paroli en la nova lingvo. Li ankaŭ helpis al la disvastigo de la Unua Libro, post la aperigo li okupiĝis pri la administra parto de la afero : li pakis, adresadis kaj dissen-dadis la broŝurojn al la diversaj pene akiritaj adresoj. Li partoprenis la lokan kaj la internacian movadon dum sia tuta vivo. Li ĉeestis multajn kongresojn, estis ano de I.C.K. Ekde la unuaj jaroj li laboris sur la literatura kampo kaj jam en la Esperantisto aperis liaj versaĵoj Poste ofte li aperigadis siajn originalajn plejparte humo-rajn versaĵojn ĉefe en la Revuo, Ondo de E., Pola Esp. Literatura Mondo. Dediĉe al la 1° UK en Bulonjo, li verkis la poemon « La homa doloro ». Du poemoj aperis en la Krestomatia « Versaĵo sen fino » kaj « Vizito de la steloj sur la Tero ».

SOLOVJEV Mikail. — Ruso juĝisto Nask. en Odessa 26/10/74. Estis prez de Amatora Fota Societo en Odessa instruis jurajn scien-cojn en gimnazioj. E-iĝis en 1889 en kiu jaro li verkis sian unuan versaĵon « Akcipitro kaj Falko ». Liaj poemoj troviĝas en Funda-menta Krestomatia. Prez. de E. grupo en Kichinev. Prez de E. societo en Odessa, UEA del. de Odessa kaj Kiŝinev poste en Petro-voradin Jugoslavujo kie li loĝis de 1926.

En la Esperantiston de Trompeter li aperigis anekdotojn, versa-ĵojn, tradukaĵojn ekz en 1892. Tri palmoj de Lermontov Poste aperis de li versaĵoj originalaj kaj tradukaĵoj de Heine, Majkov, Lermontov, Puŝkin en la Revuo, Heroldo, la Suda Stelo kaj Kon-kordo. Mortis 8/11/50 76 jara.

PLENDO

I

Morto ... ĉio jam finita
Kie estas do feliĉo
Kie gloro promesita ?
Mia korpo nun — dediĉo
Al la vermoj, al putrado ;
La animo bona, saĝa —
La ofer de l' neestado

II

Ĝin severa kaj sovaĝa
La sendanka senmemora
En la tempo de vivado
La servem kaj fervora
Senanima societo
Ekforĝesos nun por ĉiam
Kaj eĉ ĝemo kaj larmeto
Memorigos min neniam

SOLOVJEV.

EVJATNIN.

en Palaja. Naskis
en Svedujo. Kun-
unuaj gazetoj kaj
« La literaturisto
krizo li forlasis la

a, estis unu el la
periodo. Li verkis

Vladimir GERNET. — Ruso, kemisto, kaj dir. de vinberinsti-
tuto apud Odessa. Nask. 1870. Pioniro de E. jam en 1894 grupiĝis
ĉirkaŭ li kelkaj fervoraj E.-istoj en Odessa. Kunfondinto de Lingvo
internacia kiun li mone subtenis. Longe korespondadis kun Z.
Havis multajn malagrablajn pro la rusa cenzuro. Tradukis « Fan-
tomoj » de Korolenko 1896, Pentraĵoj el vojaĝo de Heine 1897.
Trad. la faman leteron de Z. al Borovko kunlaboris krom L.I. je
« La Esperantisto », ktp. Mortis 7/2/29.

Se en tiu tempo ankoraŭ ne multaj eminentaj scienculoj ali-
ĝia al E. kelkaj tamen esprimis favorajn opiniojn. Grava dokumento
en nia historio estas letero de Lev Tolstoj kiun li skribis respon-
dante al la peto de rusa societo Posrednik. Jen la opinio de Tolstoj :

« Mi penas kiel mi povas — skribis Tolstoj — plenumi vian
deziron, diri mian opinion pri la ideo de lingvo tutmonda kaj pri
tio, ĉu la lingvo E. respondas al tiu ĉi ideo. Ke homoj celas fari
unu anaron kun unu paŝtisto de prudento kaj amo kaj ke unu el
la kondukantaj ŝtupoj por tio devas esti reciproka komprenado de
homoj, pri tio povas ekzisti nenia dubo. Por ke homoj komprenu
unu aliajn, estas necese aŭ ke la kono de ĉiuj lingvoj tiel vastiĝu,
ke ĉiuj homoj sciu multe da lingvoj, aŭ ke ĉiuj elektu unu lingvon
nacion, kiun devige lernus ĉiuj popoloj aŭ, sine ke ĉiuj homoj ak-
ceptu unu artefaritan lingvon internacian kaj ĉiuj lernu ĝin. Ŝaj-
nas al mi ke tiu lasta supozo estas la plej prudenta kaj plej facile
efektivebla. En kia grado la lingvo E. kontentiĝas la postula-
ĵojn de lingvo internacia mi ne povas decidi ĉar mi ne estas konte-
nta juĝanto. Sed mi scias ke Volapuk sajnis al mi tre komplikita,
E. kontraŭe tre facila, kiel ĝi devas aperi al ĉiu Eŭropano. Ĝia
facileco estas tiel granda, ke ricevinte antaŭ ses jaroj esperantan
gramatikon vortaron kaj artikolojn, skribitajn en tiu ĉi lingvo, mi
post ne pli ol du horoj da okupado, povis jam se ne skribi, almenaŭ
libere legi en tiu ĉi lingvo.

La oferoj, kiujn alportos ĉiu homo de nia eŭropa mondo
dediĉinte kelkan tempon por ellernado de tiu ĉi lingvo, estas tiel
malgrandaj kaj la sekvoj, kiuj povas alveni se ĉiuj — almenaŭ
Europanoj, Amerikanoj, ĉiuj kristianoj — ellernos tiun ĉi lingvon,
estas tiel grandegaj ke oni ne povas ne fari tiun ĉi provon. Mi ĉiam
pensis, ke ekzistas nenia pli kristiana scienco ol lingvoscienco, kiu
donas la eblon komunikiĝi kaj ligiĝi kun plej granda nombro da
homoj. Mi vidis multfoje, kiel homoj rilatas malamike nur danke
al meĥanika malhelpo, al reciproka komprenado. La lernado de E.
kaj ĝia disvastiĝado estas do sendube kristana afero, kiu helpas la
kreo de la Regno de Dio, afero, kiu estas la ĉefa kaj sola celo de la
homa vivo. »

Jasnaja Polana 27a de Aprilo 1894.

Plej aŭtorita en tiu rilato scienculo estis Max Muller profesoro
en la Universitato de Oksford, unu el la ĉefaj kreintoj de la moderna
lingvoscienco, kiu respondante al simila demando, skribis : « Mi

dir. de vinberinsti-
n en 1894 grupiĝis
fondinto de Lingvo
spondadis kun Z.
o. Tradukis « Fan-
o de Heine 1897.
boris krom L.I. je

ntaj scienculoj ali-
Grava dokumento
li skribis respon-
opinio de Tolstoj :
— plenumi vian
tutmonda kaj pri
e homoj celas fari
mo kaj ke unu el
ka komprenado de
homoj komprenu
ngvoj tiel vastiĝu,
lektu unu lingvon
ke ĉiuj homoj ak-
uj lernu ĝin. Ŝaj-
nta kaj plej facile
ntiĝas la postula-
ni ne estas konte-
ni tre komplikita,
u Eŭropano. Ĝia
jaroj esperantan
tiu ĉi lingvo, mi
e skribi, almenaŭ

a eŭropa mondo
lingvo, estas tiel
ĉiuj — almenaŭ
s tiun ĉi lingvon,
i provon. Mi ĉiam
lingvoscienco, kiu
granda nombro da
lamike nur danke
La lernado de E.
ero, kiu helpas la
kaj sola celo de la
Aprilo 1894.

Muller profesoro
toj de la moderna
lo, skribis : « Mi

ofte havis okazon esprimi mian opinion pri valoro de diversaj pro-
voj de lingvo tutmonda. Ĉiu el ili havas siajn specialajn bonajn kaj
malbonajn flankoj sed mi devas certe meti la lingvon E. sur la plej
altan lokon inter ĝiaj konkurantoj. »

La nombro de E-istoj enskribitaj en Adresaroj kreskis mal-
rapide sed tamen ne malgrandiĝis. La unua serio enhavanta la
unuan milon da E-istoj estis publikigita de Z. en 1889. Inter tiuj
ĉi adresoj ni trovas jam multajn E-istojn kiuj faris gravajn servojn
al nia afero kaj kies nomoj restos neforgeseblaj en nia historio :
Leopold Eisntein kaj Christian Schmidt (Nurnberg), Trompeter
(Schalke), L. de Beaufront (Rumont), Grabowski, Henry Philips,
A. Demonget (Paris), Geoghegan, Dombrowski (Ustjujna), Lojko
(Psołw), A. Brzostowski, L. Blumental, Janowski, Neumanowicz
(Varsovio), de Wahl, de Majnov (Peterburg), Marietta Frollo (Bu-
karest), Rudolf Libek (Riga), Nahum Kuŝnir (Teplik), Henri-
clundquist (Svedujo), Marignoni (Crema), F. Ender (Czepow),
F. Manjkovskaja (Kremenec), S. Rodkiewicz (Lubocza), M. Gold-
berg (Narovlja), I. Puĉkovskij (Kjakta), A. Utjamiĉev (Aulie (Aulie
Ata Turkeŝtano), V. Serbin (Jekaterinodar), ktp.

En fino de 1890 la adresaro havis 2054 nomojn, en Januaro
1893 : 2351, en Septembro 1895 : 3602.

La Esperantisto havis abonantojn, en Marto 1893 : 632, en
Decembro 1894 : 717, sed post la malpermeso de la rusa cenzuro
restis nur 172 (Germanujo 44, Francujo 38, Svedujo 30, la resto en
diversaj landoj).

Ĉiu loĝantaj en Rusujo estis devigataj ĉesi aboni : tio
estis la plej granda parto : poloj kaj rusoj.

Kia nacio ĝis nun donis la plej grandan nombron da adeptoj ?
demandis Kofman en la Esperantisto, Oct. 1893, el kia anaro ape-
ris ĝis nun la plej granda nombro da E. verkistoj, kie fondiĝis la
unua E. klubo, kie estas la plej multaj korespondantoj — al tiuj
ĉi demandoj oni devas respondi Rusujo, el Rusujo, en Rusujo.

Certe grandaj estis la meritoj de rusaj esperantistojn en tiu
ĉi praepoko de nia historio. Ni trovas inter ili eminentajn verkis-
tojn kiel Grabowski, Belmont, Kofman, Devjatnin, Gernet, de
Wahl, Zinoviev, Borovko, Seleznev, kaj aliaj. Gernet en Odessa
redaktis la Bibliotekon kaj poste dum preskaŭ du jaroj la upsa-
lan « Lingvo Internacia ». Ankaŭ en Odessa estis juĝataj la unuajn
literaturajn konkursojn. Ni notu ankoraŭ ke la unua esperanta
teatraĵo (komedio La Brandfaristo de Tolstoj) estis prezentita en
Smolensk (Sept. 1896).

Ivan SELEZNEV (Seleznjov). — Ruso pioniro de E., tri el liaj
poezioj estas en la Krestomatio. En 1902 pere de E. li vojaĝis tra
Bohemujo kaj Francujo kaj la unua pruvis al Parizanoj ke E.
povas esti parolata kun la sama facileco, eleganteco kaj rapideco
kiel iu ajn nacia lingvo. Kune kun Ĉejka kaj Krumphole li fondis
en 1902. Revue Inter. Li kunlaboris en multaj E. gazetoj, tradukis
« Boleĉjo » de Gorki, mortis en 1904.